THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
MAR 3 1930
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

N Y Public Library
476 Fifth Ave
NEW YORK N Y

The Daily Hebrew Journal

דער אידישער זשורנאל

אונזערע
טעלעפאן נומערן
זענען
6830
6831 } טריניטי

אונזער
אפיס
איז אין
542
דאנדעס וועסט

VOLUME XVII No 7249 — Thursday, February 27th, 1930 — יום ה', כ"ט שבט, פרשה משפטים, תר"צ. — טאראנטא, דאנערשטאג דער 27־טער פעברואר, 1930. — PRICE THREE CENTS

אימיגראציאנס קוואטא פאר קענעדע פארגע־לייגט אין קאנגרעס

וואשינגטאן, פעב. 26.

קאנגרעסמאן דזשאהנסאן, דער טשערמאן פון דער קאנגרעס אימיגראציאנס קאמיטע, האט היינט אריינגעבראכט א ביל אין קאנגרעס, אז א קוואטא זאל באשטימט ווערען פאר קענעדע און מעקסיקא. פון קענעדע און ניו פאונדלענד זאלען יערליך אריינגעלאזען ווערען 67,556 און פון מעקסיקא 2,900. ווי מען גלויבט וועט דער געזעץ פראיעקט אנגענומען ווערען.

ציוניסטישע עקזעקוטיווע האט צוריקגעוויזען די הויפט פאדערונגען פון די רעוויזיאניסטען

לאנדאן, פעב. 26, (איטא).

די פארהאנדלונגען צווישען דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און די רעוויזיאניסטען איז אפגעבראכען געווארען. אין א בריעף דאטירט דעם 2־טען פעברואר, פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע צו די רעוויזיאניסטען, ווערט אויסדריקליך דערקלעהרט, אז די עקזעקוטיווע ווייזט צוריק דעם פארלאנג פון די רעוויזיאניסטען, אז די פאליטישע ארבייט זאל אין דער צוקונפט איבערגעגעבען ווערען צו א קאמיסיע אונאבהענגיג פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע.

אין דעם בריעף ווערט געזאגט, אז די דירעקטירונג פון דער פאליטישער ציוניסטישער ארבייט איז איבערגעגעבען געווארען צו דער אידישער אגענטור, דעריבער קען בלויז די אידישע אגענטור באשטימען צו וועמען די פאליטישע ארבייט זאל איבערגעגעבען ווערען, און ווער עס זאל די ארבייט אנפיהרען. אבער אפילו די אגענטור זאל רעקאמענדירען, אז די ארבייט זאל איבערגעגעבען ווערען צו אן אונאבהענגיגע קאמיסיע, וועט עס די ציוניסטישע עקזעקוטיווע באקעמפען.

די ציוניסטישע עקזעקוטיווע לייגט אבער פאר די רעוויזיאניסטען, אז זיי זאלען נאמינירען א מיטגליעד אין דער פאליטישער קאמיסיע וועלכער זאל פון צייט צו צייט שטעהן אין פארבינדונג מיט דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע און מיט אנדערע פאראנטווארטליכע טוער פון דער ארגאניזאציע וועלכע מען וועט געבען אינפארמאציע, און ביי וועלכע מען וועט אננעהמען פראקטישע פארשלאגען.

א ספעציעלער קאנגרעס אין 1930, זאגט די עקזעקוטיווע איז ניט אזוי לייכט דורכצופיהרען, אבער דאס וועט געטאן ווערען בלויז ווען די גאנצע באוועגונג וועט עס פאדערען.

אלעס איז גרייט פאר דער קרוינונג פון אסתר המלכה און איהר פרינצעסין אין טאראנטא

די גאנצע אידישע טאראנטא ווארט מיט אונגעדולד אויף מארגען אווענט, בייצואוואוינען די קרוינונגס צערעמאניע פון אסתר המלכה און איהר פרינצעסין, וועלכע וועט פארקומען ביים אסתר המלכה באל אין קאליסעאום, עקזיבישאן פארק.

די ארראנזשירער פון באל האבען ווירקליך צוגעגרייט פיעלע אינטערעסאנטע פיטשורס פאר די וועלכע וועלען קומען בייוואוינען דעם באל. עס איז אויך צוגעגרייט א ספעציעלער ארץ ישראל טיש, מיט פראדוקטען פון ארץ ישראל.

צום באל קומען אלע קאנדידאטקעס פאר אסתר הלכה און איהר פרינצעסין, און אין קאליסעאום וועלען אויסגעקליבען ווערען פון אלע בלויז פופצעהן קאנדידאטקעס, וועלכע וועלען האבען מעהר שטימען, און פון די פופצעהן וועט א דזשורי פון ריכטער אויסקלייבען די אסתר המלכה און איהר פרינצעסין.

די צוויי ערוועהלטע וועלען באקומען א פרייע רייזע קיין ניו יארק, און דארט וועלען זיי זיין קאנדידאטקעס פאר דער אסתר המלכה קרוין, פאר א פרייע רייזע קיין ארץ ישראל.

פאראינטערעסירטע ווערען געבעטען אריינצושיקען זייערע שטימען ניט שפעטער ווי מארגען ביי טאג, אדער זיי אריינברענגען אין זשורנאל אפיס.

די ריכטער וועלכע וועלען אויסקלייבען די צוויי פון די פופצעהן פרויען קאנדידאטקעס זענען:

בערנארד שיין, ארגאנייזער פון דער קלאוקמאכער יוניאן; י. פריימאן, פארזיצער פון שטאדט קאמיטעט א. נ. א. פ.; סם קראניק; מארים נאוויקאוו, דירעקטאר פון סטענדערד טעאטער; לאיער י. ל. קאהן; קאנטראלער קלאוד פיערס; קאנטראלער דזשיימס סימפסאן; א. גודעלמאן, באוואוסטער מאלער פון ניו יארק, און ס. סאבאלאוו, טאראנטא'ס גוט באקאנטער ארטיסט.

קינג און באטהורסט קארס וועלען פאהרען צום קאליסעאום אנהויבענדיג מארגען האלב נאך זיבען פארנאכט, ביז דריי אזייגער אין דער פריה.

דער ארקעסטער וועלכער באשטעהט פון פופצעהן געשולטע שפילער, גרייט אויך צו א איהישען פראגראם צו דער קרוינונג.

עס ווערט ערווארטעט, אז דער באל זאל זיין דער גרעסטער אין דער געשיכטע פון לאקאלע אונטערנעהמונגען.

קאמף צווישען פאליציי און קאמוניסטען אויף וואל סטריט, ניו יארק

ניו יארק, פעב. 26.

ווידער איז געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישען דער פאליציי און קאמוניסטען אויף וואל סטריט, דאס איז געווען אין דער צייט פון א דעמאנסטראציע וועלכע די קאמוניסטען האבען ארראנזשירט צו דער געלעגענהייט פון דזשאהן פארטערס באפרייאונג.

דזשאהן פארטער איז געזעסען 18 חדשים אין געפענגניש אויף א קלאגע, אז ער האט דעזערטירט פון דער אמעריקאנער ארמיי. פארטער איז באפרייט געווארען אין דער פריה, אבער די קאמוניסטען האבען איהם ספעציעל פארהאלטען ביז מיטאג צייט ווען די גאסען וועלען זיין געפאקט מיט מענשען, פאר זייער דעמאנסטראציע.

ווען די פאליציי האט זיך דערוואוסט וועגען דער דעמאנסטראציע זענען 130 פאליציסטען ארויסגעשיקט געווארען צו האלטען ארדנונג. און עס איז געקומען צו א צוזאמענשטויס אין וועלכען א גרויסע צאהל האבען באקומען צושפאלטענע קעפ און צובלוטיגטע נעזער.

דער ספעקטאקעל איז געווען אזא שעהנער, אז טויזענטער ארבייטער פון די אפיס געביידעס אויף וואל סטריט האבען פון די פענסטער אפלאדירט דעם אדער דעם צווייטען צד פונקט ווי ביי א פוטבאל גיים. עטליכע קאמוניסטען זענען ארעסטירט געווארען.

9 מענשען פארוואונדעט ווען סי. ען. אר. צוג געהט ארונטער פון די רעלסען

קענעדיען נייש{אנאל} צוג געהט ארונטער פון די רעלסען. — מעהרסטע פאסאזשירען זענען אפגעקומען בלויז מיט שרעק. — אונטערזוכונג ווערט אנגעפיהרט.

ניין מענשען זענען פארוואונדעט געווארען ווען א קענעדיען נייש{אנאל} פאסאזשיר צוג איז ארונטער פון די רעלסען נעכטען אין דער פריה ארום האלאנד לענדינג.

דער צוג איז געווען אויפ'ן וועג צווישען נארט־בעי און טאראנטא, און איז געפיהרט געווארען פון אינזשינער העדען.

אויף ווי ווייט מען האט ביז יעצט אויסגעפונען האט דער אומגליק פאסירט צוליעב א צובראכענער רעלס. דער צוג איז געגאנגען זעהר שנעל, און די מעהרסטע פאסאזשירען זענען געשלאפען, ווען פלוצלינג זענען דער באגאזש וואגאן, דער עקספרעס און צווייטער קלאס וואגאן ארונטער פון די רעלסען. דער ערשטער שלאף־וואגאן האט זיך בלויז אביסעל אויסגעבויגען, און די מעהרסטע שלאפענדע פאסאזשירען זענען ארויסגעפאלען פון די בעטען. פון די פארוואונדעטע האט זיך קיינער ניט גענויטיגט אין מעדיצינישער הילף.

א ספעציעלער הילפס־צוג איז גלייך ארויסגעשיקט געווארען, וועלכער האט אויפגענומען די פאסאזשירען און האט זיי געבראכט אין טאראנטא.

די רעלסע וועלכע מען גלויבט האט פאראורזאכט דאס אומגליק, איז צובראכען געווארען פון דעם צוג וועלכער איז פריהער געגאנגען נאך נארט־בעי. בעאמטע גלויבען, אז די פאסאזשירען האבען נאך גליקליך אפגעשניטען, ווייל ווען דער צוג וואלט געגאנגען ניט מעהר ווי נאך הונדערט פוס וואלטען די וואגאנען אריינגעפאלען אין וואסער, און עס וואלט ווירקליך געווען א גרויסע קאטאסטראפע.

די סי. ען. אר. בעאמטע פון ניו־מארקעט, פיער מייל פון פלאץ וואו דאס אומגליק האט פאסירט, האבען דערקלעהרט אז עס ווערט געוויס נעהמען עטליכע טעג איידער די רעלסען וועלען פאררעכט ווערען און וועלען אפגערייניגט ווערען פון די צובראכענע וואגאנען.

דער איינציגער ערנסט פארוואונדעטער פון די פאסאזשירען איז רעווערענד האראלד ע. רייט, 30 יאר אלט, פון טאראנטא. ער האט געדארפט האבען די הילף פון א דאקטאר.

א גענויע אונטערזוכונג צווישען די פאסאזשירען אויף דעם צוג האט באוויזען, אז די מעהרסטע זענען אפגעקומען מיט שרעק. קיינער האט אויך קיין זאך ניט פארלוירען פון באגאזש.

ענגלישע רעגירונג באטראכט וועמען צו באשטימען אין כותל מערבי קאמיסיע

לאנדאן, פעב. 26, (איטא).

די ענגלישע רעגירונג באטראכט יעצט וועמען צו באשטימען אין דער כותל מערבי קאמיסיע, האט היינט דער געהילף סעקרעטאר פון קאלאניאלען אפיס דערקלעהרט אין פארלאמענט.

די ענגלישע רעגירונג, האט מר. שיעלס געזאגט, באשטימט די מיטגלידער פון דער קאמיסיע מיט דער צושטימונג פון נאציאנאלען ליגע ראט.

שיעלס האט אויך דערקלעהרט, אז די כותל מערבי קאמיסיע וועט אויסהערען עדות און אויפנעהמען באווייזע, וועגען איהר יורידיקציע אבער וועט באשטימען דער ליגע־ראט.

הערמאן בערענשטיין דאנקט דעם פרעזידענט

וואשינגטאן, פעב. 26, (איטא).

הערמאן בערענשטיין, דער פראמינענטער זשורנאליסט וועלכער איז באשטימט געווארען אלס דער אמעריקאנער אמבאסאדאר אין אלבאניע, האט היינט באזוכט פרעזידענט הואווער'ן, און האט איהם באדאנקט פאר דער באשטימונג.

הערמאן בערענשטיין וועט די וואך פארבלייבען אין וואשינגטאן, וואו ער וועט מאכען פארבארייטונגען צו פארנעהמען זיין נייעם אמט.

פיער קוילען מאינער טויט, פיעלע פארוואונדעט אין עקספלוזיאן

פאטסוויל, פא., פעב. 26.

א גאז עקספלאזיאן אין דער קוילען מינע פון דער פילאדעלפיא און רעדינג קוילען מינע האט פאראורזאכט דעם טויט פון 4 קוילען מאינער. 3 זענען ערנסט פארוואונדעט געווארען און ארום 15 זענען לייכטער פארוואונדעט געווארען.

די עקספלאזיאן אין דער מינע איז פארגעקומען פונקט דאן ווען די ביי־טאגיגע ארבייטער האבען די ארבייט פארלאזען, און די ביינאכטיגע זענען אנגעקומען. ווען עס וואלט פאסירט אין דער צייט ווען די ארבייטער זענען ביי דער ארבייט געשטאנען, וואלט די צאהל קרבנות געווען פיעל גרעסער.

צוויי לענינגראדער רבנים ארעסטירט

מאסקווע, פעב. 26, (איטא).

הרב לאזאראוו, דער רב הכולל פון לענינגראד, איז היינט פון דער „גפעאו‟ (סאוועטען געהיים פאליציי) ארעסטירט געווארען, וועלכע האט אויך ארעסטירט הרב יאסנאגאראווסקי.

ביידע רבנים ווערען באשולדיגט אין אנהאלטען אונלעגאלע פארבינדונגען מיט אויסלאנד, און איבערהויפט מיט'ן ליבאוויטשער רבי'ן.

אלעקסעי ריקאוו פארזיכערט אויסלאנד אז רעליגיע ווערט ניט פארפאלגט אין ראטען פארבאנד

מאסקווע, פעב. 26.

אין א סטייטמענט צו פארטרעטער פון דער פרעסע, האט אלעקסעי ריקאוו היינט דערקלעהרט די שטעלונג פון דער סאוועטען רעגירונג צו רעליגיע אין לאנד.

„פארפאלגען אדער ארעסטירען אימיצען אין ראטען פארבאנד פאר רעליגיעזער איבערצייגונג, איז אין סאוועטען פארבאנד ניט מעגליך‟, האט ריקאוו געזאגט.

„איך ווייס ניט פון קיין איין פאל אזעלכען וועלכער זאל האבען פאסירט אין ראטען פארבאנד, און איך וואלט געווען זעהר צופרידען מען זאל מיר אויף אזא פאל אנווייזען. איך זאג אבער, אז אין לאנד פון סאוועטען איז דאס ניט מעגליך, ווייל ביי אונז הערשט פרייהייט פאר אלע גלויבענס.

„די סאוועטען רעגירונג פארפאלגט קיינעם ניט פאר רעליגיעזער איבערצייגונג. רעליגיע האט פונקטאזוי פיעל פרייהייט וויפיעל אנטי־רעליגיע. מיר פארפאלגען ניט די רעליגיעזע פארשטעהער פאר אנפיהרען זייער ארבייט אויף א לעגיטימען אופן; אין יעדען פאל אין וועלכען כלי קודש זענען באשטראפט געווארען איז עס ניט געווען פאר דעם וואס זיי האבען זיך פארנומען מיט רעליגיעזער ארבייט, נאר פאר קאנטער־רעוואלוציאנערער אקטיוויטעט.

קירכעס זענען פארוואנדעלט געווארען פאר אנדערע צוועקען, ניט דערפאר וואס רעליגיע ווערט פארפאלגט, נאר אין פאלען ווען די באפעלקערונג האט עס פארלאנגט, אדער אין פאלען אין וועלכע די קירכעס זענען געצוואונגען געווען זיך צו שליסען, ווייל זיי האבען קיין שטיצע פון דער באפעלקערונג ניט באקומען.

„עס איז אמת אז די צאהל קירכעס אין ראטען פארבאנד האבען זיך באדייטענד פארקלענערט, אבער דאס איז צוליעב פארשיידענע סאציאלע, עקאנאמישע און פאליטישע אורזאכען.

„איינע פון די אורזאכען איז דאס וואס מיר האבען פארבאטען רעליגיעזע פראפאגאנדע אין אונזערע דערציהונגס און קולטורעלע אינסטיטוציעס, און מיר באשטראפען פאר איבערטרעטען דעם דאזיגען פארבאט.

„די אפטיילונג פון דער קירכע פון שטאט ווערט שטרענג דורכגעפיהרט. איך וויל באטאנען, אז מיר פיהרען דורך אונברחמנות'דיג די פראגראמען פון די ראדיקאלע פארטייען אין די בורזשואזע לענדער.

„עס זענען פאראן נאך לענדער אין וועלכע די כלי קודש האבען ניט קיין ציווילע רעכט, דערפאר וואס די קירכע האט גענומען שפילען א צו גרויסע ראלע אין פאליטיק. איך מיין אין פארשיידענע קאטאלישע לענדער, און מיר טוען דאס זעלבע אויף א שטרענגערן אופן‟.

אויף א פראגע וואס ער דענקט וועגען די פראטעסטען אין אויסלאנד האט ריקאוו געזאגט:

„די פראטעסטען קומען פון די וועלכע ווילען צושטערען אלע רעליגיעזע קולטען אויסער זייערע אייגענע, ווי דער פאל איז מיט'ן פאפסט אין רוים‟.

פרעמיער קינג פארשפרעכט הילף פאר ארבייטסלאזע דורך פארזיכערונג

א פלאן וועט אויסגעארבייט ווערען לויט וועלכען עס וועלען קאאפערירען די שטעדט, די פראווינצען, די פעדעראלע רעגירונג, די ארבייטער און בעלי בתים.

אטאווא, פעב. 26.

מיט דער צייט וועט קענעדע האבען פארזיכערונג פאר ארבייטסלאזע, האט היינט פרעמיער קינג דערקלעהרט צו א דעפוטאציע וועלכע האט פארלאנגט הילף פון דער פעדעראלער רעגירונג פאר ארבייטסלאזע אין איניגע מוניציפאליטעטען. פארזיכערונג פאר ארבייטסלאזע, האט דער פרעמיער געזאגט, איז די איינציגע קאנסטרוקטיווע סיסטעם וועלכע קענעדע דארף האבען, און האט אויסגעדריקט די האפנונג אז פלענער פאר דעם וועלען אינגיכען אויסגעארבייט ווערען.

דער פרעמיער האט אנגעדייטעט, אז די פלענער וועלען באשטעהן אין דעם, אז די ארבייטס געבער און די ארבייטער וועלען דארפען קאאפערירען צו פארזארגען פאר דער צייט פון ארבייטסלאזיגקייט.

די דעפוטאציע איז אויפגענומען געווארען פון פרעמיער קינג, האנאריבעל הינען, דער ארבייטס מיניסטער, צוזאמען מיט אנדערע קאבינעט מיניסטארען.

אלדערמאן דזשיי. סימפקין פון וויניפעג האט דערקלעהרט, אז די לאגע אין וויניפעג איז זעהר א שלעכטע, דעם ווינטער האבען זיך רעגיסטרירט 3,091 ארבייטסלאזע, פון וועלכע 1,306 זענען פארהייראטע, 827 פון דער צאהל זענען געוועזענע סאלדאטען; 1,785 זענען ניט קיין פארהייראטע, און 686 פון דער צאהל זענען געוועזענע סאלדאטען. די שטאדט דארף זיי אויפהאלטען, און זי פארלאנגט דעריבער אז די פעדעראלע רעגירונג זאל איהר העלפען אין דעם.

אויף ווי ווייט די לאגע איז שלעכט, האט אלדערמאן סימפקין אנגעוויזען, קען מען זעהן פון דעם וואס מיט א יאר פריהער זענען אין וויניפעג בלויז געווען 285 ארבייטסלאזע.

ענטפערענדיג דער דעפוטאציע האט פרעמיער קינג געזאגט, אז אין דעם פאל פון ארבייטסלאזיגקייט איז קענעדע ניט קיין אויסנאהמע, ק'מען זאגען אז וואס עס איז שייך ארבייטסלאזיגקייט איז אין קענעדע פיעל בעסער איידער אין אנדערע לענדער פון דער גאנצער וועלט, מיט דער איינציגער אויסנאהמע פון פראנקרייך. אין געוויסע סעזאנען פון יאר ווען אלע מאל הערשען א געוויסע ארבייטסלאזיגקייט, ווי דער פאל איז מיט בוי ארבייטער, אבער דערפאר באקומען זיי א העכערען געהאלט ווען זיי ארבייטען, אום זיי זאלען אויסקומען אין דער צייט פון ארבייטסלאזיגקייט.

די פעדעראלע רעגירונג, האט דער פרעמיער פארגעזעצט, זאגט זיך ניט אפ פון איהר חלק, אבער צו פארזארגען ארבייטסלאזע דארפען קאאפערירען די מוניציפאליטעטען, די פראווינצען צוזאמען מיט דער פעדעראלער רעגירונג. ווען די פראווינצען וועלען זיין גרייט פאר דעם, וועט א פלאן אויסגעארבייט ווערען פאר ארבייטסלאזע פארזיכערונג.

אידישע סאלדאטען וועלען באקומען א ספעציעלען טיטול

בודאפעסט, פעב. 26, (איטא).

„יעמוד הגבור רב. א. א. וו.‟, וועט זיין דער טיטול מיט וועלכען מען וועט אין דער צוקונפט אויפרופען געוועזענע סאלדאטען צו דער תורה. דער טיטול וועט אבער געגעבען ווערען צו אזעלכע וועלכע האבען ארויסגעוויזען גבורה אין דער לעצטער וועלט מלחמה, און איינער פון די וועלכע וועלען דעם טיטול באקומען וועט זיין א סאלדאט וועלכער איז 77 מאל פארוואונדעט געווארען.

מערעזשין אטאקירט אידישע קאמוניסטען וועלכע זוכען קולאקען אין אידישע קאלאניעס

מאסקווע, פעב. 26, (איטא).

מ. מערעזשין האט היינט דערקלעהרט, אז איניגע אידישע קאמוניסטישע פיהרער צווייפלען אויב די קאלעקטיוויזאציע פון די אידישע קאלאניעס זאל פאלשטענדיג דורכגעפיהרט ווערען דאס יאר לויט דעם באשלוס פון „קאמזעט‟.

ענטפערענדיג די דאזיגע צווייפלער האט מערעזשין געזאגט, אז דעם „קאמזעט'ס‟ קאלעקטיוויזאציע טעמפא שאדט ווייניגער די אידישע קאלאניעס איידער די יעצטיגע טענדענץ פון געוויסע אידישע קאמוניסטען פון לינקען פליגעל וועלכע ווילען אימיטירען די ליקווידאציע פון דעם קולאק אין די אידישע קאלאניעס, פונקט ווי דאס ווערט געטאן אין די ניט־אידישע.

מערעזשין ווייזט אן, אז אין דעם גאנצען כערסאנער קרייז געפינען זיך אפשר דריי אידישע קולאקען, פונדעסטוועגען האבען די אידישע קאמוניסטען אין קאלינינדארף באשלאסען, אז 9 פראצענט פון קאלינינדארפער ראיאן מוז צושטעלען 567 פוד ברויט פון יעדער פאמיליע, ווייל זיי זענען קולאקען.

„די דאזיגע קורצזיכטיגקייט פון די לינקע שבלינקע, זאגט מערעזשין, פיהרט צו דעם, אז די אויף וועלכע די משא איז ארויפגעלייגט געווארען, האבען פארקויפט אלעס וואס זיי האבען געהאט און זענען אנטלאפען‟.

עהנליכעס פאסירט אין ארדעסער ראיאן, אבער דאס איז משוגעת, ווייל די מעהרסטע אידישע קאלאניסטען האבען ניט קיין אייגענטום, אלעס וואס זיי האבען באלאנגט אדער צו דער רעגירונג אדער צו אויסלענדישע הילף־ארגאניזאציעס. די אידישע „לינקע‟ דארפען וויסען דעם אונטערשייד צווישען דעם פויער פון פאר דער רעוואלוציע און דעם יעצטיגען פויער.

די אידישע קאלאניזאציע איז א ריין סאוועטישע, זי איז אנגעהויבען געווארען נאך דער רעוואלוציע, און עס איז אונזין צו זוכען קולאקען צווישען די אידישע קאלאניסטען.

„פארצוקערטער‟ רעגיסטראציע ביל אריינגעבראכט אין קאנגרעס אום אפצונארען אפאנענטען

וואשינגטאן, פעב. 26.

קאנגרעסמאן סייבעל פון אהייא האט געפונען א גאנץ נייעם פלאן ווי אזוי אריינצוברענגען זיין געזעץ־פראיעקט פאר פרייוויליגער רעגיסטראציע פון אויסלענדער. וויסענדיג אז אלע פריי דענקענדע מענשען וועלען פראטעסטירען געגען דעם, האט ער דעם ביל „פארצוקערט‟ דערמיט וואס ער האט צוגעזעצט אין דעם זעלבען ביל, אז אלע די וועלכע זענען אונגעזעצליך אריינגעקומען אין די שטאטען ביז דעם 1־טען יולי 1924, זאלען לעגאליזירט ווערען.

לויט דאס געזעץ איז יעצט, ווערען בלויז לעגאליזירט די וועלכע זענען אריינגעקומען ביז דעם 3־טען יוני 1921.

דער „ביטרער‟ קאנגרעסמאן וויסט, אז זיינע הויפט אפאנענטען ווילען זעהר אז די וועלכע זענען אריינגעקומען אונגעזעצליך ביז 1924 זאלען לעגאליזירט ווערען, און ער וויל זיי מיט זיין נייעם פלאן אונטערקויפען, אבער דערמיט האט ער זיך בלויז ארויסגעגעבען און פארראטען זיינע בייזע פלענער וועלכע ליגען אונטער דער בלומרשט פרייוויליגער רעגיסטראציע.

דער קאנגרעסמאן האט אויך אין זיין ביל, אז מענער פון אמעריקאנער בירגערינס זאלען אריינגעלאזען ווערען אויסער דער קוואטא, און אז פרויען פון אמעריקע וועלכע האבען פארלוירען זייער בירגער רעכט דורך הייראטען אויסלענדער, זאלען זייער בירגער רעכט צוריק באקומען ווען זיי קומען צוריק.

באיקאט אגיטאטאר באשטראפט

יפו, פעב. 26, (איטא).

אן אראבער באיקאט אגיטאטאר, האסאן, איז פאר'משפט געווארען צו 3 חדשים געפענגניש און באצאהלען 50 דאלאר.

22.000 טויטע קינדער זענען אויפגעקליבען געווארען אין שאנכאי אין 1929

שאנכאי, פעב. 26.

די שאנכאי בענעוואלענט סאסייטי, וועמענ'ס אויפגאבע עס איז צו באערדיגען ארימע אדער אזעלכע וועלכע האבען קיין קרובים ניט, האט היינט פארעפענטליכט שטוינענדע פאקטען וועגען דעם ווי אזוי עלטערען ווארפען ארויס זייערע קינדער אין די גאסען אדער טויטען זיי.

זייט דעם ערשטען יאנואר פון דאס יאר, מעלדעט די סאסייטי, האבען איהרע מענשען אויפגעקליבען אין די גאסען פון שאנכאי 5,800 טויטע קערפערס וועלכע זי האט באערדיגט. פון דער צאהל זענען 4,877 געווען קינדער. די גרעסטע פון דער צאהל קינדער איז געווען אזעלכע וועלכע די עלטערען אליין האבען ארויסגעווארפען נאכדעם ווי זיי זענען דערשטיקט געווארען.

אין 1929, מעלדעט די סאסייטי, האבען איהרע מענשען אויפגעקליבען 28,620 טויטע קערפערס אין די גאסען און ארויסגעשלעפט פון וואסער. פון דער דאזיגער צאהל זענען 22,000 געווען קינדער, מעהרסטענס מיידלאך.

אין 1929, זאגט ווייטער דער באריכט פון דער סאסייטי, איז די צאהל אויפגעקליבענע טויטע קינדער געווען גרעסער איידער וועלכען עס איז יאר פריהער. די מעהרסטע קינדער זענען אונגעזעצליכע.

נייעס ביי אונז אין שטאדט

33 דאלאר פאר'ן געווערקשאפטען קאמפיין

ביי א באנקעטעל וואס איז פארגעקומען שבת אוונט אין הויז פון מר. י. קליין, 106 דעארסי סטריט, ביי וועלכען עס זענען אנוועזענד געווען די בעלי בתים פון דער פיליפ גארמענט קאמפאני, און די ארבייטער, איז אויפ'ן פארשלאג פון מר. קאטשער און א. קאהן, געזאמעלט געווארען דריי און דרייסיג דאלאר פאר'ן געווערקשאפטען קאמפיין.

די ביישטייערער זענען געווען: פיליפ גארמענט בעלי-בתים 10 דאלאר.

סעם קאטשער 5 דאלאר.

צו צוויי דאלאר: — סעם שייפער. י. גלאס. ל. לאנגער.

צו איין דאלאר: — י. קליין, ס. ראנא, ב. זארעצקי, ע. וואנגלאנסקי, ארטשי קאהן, קאלדאפסקי, מ. פרימער, מאן, מ. פאנצער, ל. זארעצקי און ל. זארין.

צו 50 סענט: — ס. געסט, ב. קאהן, א. מילער, און הערי הורוויץ.

טאראנטאר איד שיקט טעלעגראמע צו ענגלישען פאעט שעקספיער

א טאראנטאר איד מיט'ן נאמען גאלדשטיין, וועלכער האט אנגעגעבען זיין אדרעס, אלס 2220 קינגסטאן ראוד, האט אוועקגעשיקט א טעלעגראמע קיין ענגלאנד, אדרעסירט צו דעם בארימטען ענגלישען פאעט וויליאם שעקספיער, אנפרעגענדיג איהם, וויפיעל ער פארלאנגט פאר זיינער א פיעסע צו דערלויבען אויפפירען עס אויפ'ן סקרין. מר. גאלדשטיין איז פארבונדען מיט די מאווי-ביזנעס, און ער האט שטארק חשק געהאט צו פראדוצירען אויפ'ן לייוונט איינע פון שעקספירס בארימטע דראמען.

ווען די מעשה מיט דער טעלעגראמע איז באקאנט געווארען אין טאראנטא, איז א צייטונגס-פארטרעטער אוועקגעגאנגען אויף דעם אנגעגעבענעם אדרעס, און האט דארטען געפונען א געוויסען דזשאהן ניקאלסאן, וועלכער האט דערצעהלט, אז ער קען זעהר גוט דעם מר. גאלדשטיין, און אז ער איז טאקע פארבונדען מיט די מאווי-ביזנעס, אבער ער וואוינט מער דארטען ניט.

עס ווייזט אויס, אז מר. גאלדשטיין איז ניט באקאנט מיט'ן פאקט, דאס שעקספיער איז שוין הונדערטער יארען טויט.

איזראעל קאהן און הערי טעיט פארפליכטען זיך צו שאפען $10,000 פאר פאלקס פאראיין קאמפיין

ביי א לאנטשאן פון די קאמפיין טוער, פון דעם פאלקס פאראיין קאמפיין צו שאפען פערציג טויזענט דאלאר, וואס איז אפגעהאלטען געווארען דינסטאג אוונט אין מינצ'ס רעסטאראן, האט א סך אויפמונטערונג אריינגעבראכט די פארפליכטונג וואס איז געמאכט געווארען פון מר. הערי טעיט, און זיין אייגענעם נאמען און אין נאמען פון זיין שוועה, מר. איזראעל קאהן, דער פרעזידענט פון די "רידזשענט טיילארס", וועלכער איז עהרן-טשערמאן פון קאמפיין, צו שאפען אליין די פולע סומע פון צעהן טויזענט דאלאר, אדער 25 פראצענט פון דער באשטימטער סומע פון קאמפיין.

אלע אנוועזענדע האבען אויפגענומען די דאזיגע פארפליכטונג מיט דער גרעסטער באגייסטערונג און פרייד. די איבעריגע קאמפיין-טוער האבען, אין ווארימע רעדעס אויסגעדריקט די נויטיגקייט פון דער דאזיגער וויכטיגער אינסטיטוציע, וועלכע טוט טוט וואונדערבארע ארבייט פאר די לײדענדע און קראנקע אידען ביי אונז אין שטאדט און זיי האבען זיך אויך אלע פארפליכטעט צו שאפען, ניט נאר וויפיעל זיי קענען, נאר א סך מער פון זייערע מעגליכקייטען, כדי צו פארזיכערען דעם דערפאלג פון דעם קאמפיין.

א וואונש איז אויסגעדריקט געווארען צו פארדאפלען די באשטימטע סומע פון פערציג טויזענט דאלאר, דאס הייסט, צו שאפען צוויי מאל אזוי פיעל וויפיעל עס איז באשטימט געווארען. א באזונדערס ווארימע רעדע האט געהאלטען "חנא הנודע", וועלכער איז געוועזען דער גרינדער פונ'ם פאראיין.

די פאלגענדע זענען אנוועזענד געוועזען ביים לאנטשאן: — איזראעל קאהן, עהרען טשערמאן פון קאמפיין; הערי טעיט; מ. עקסלער, עהרען וויים-טשערמאן; ס. [illegible] פרעזידענט פון פאראיין; אברהם שעהר, עהרען פרעזידענט פון פאראיין און טשערמאן פון קאמפיין; א. וויספיעלד, דזש. גריינער, מ. בראנשטיין, ה. ווילסאן, דזש. וויינער, דזש. ניומאן, דזש. בענדער, טרעזשורער פון קאמפיין; יצחק פייגעלמאן, פובליסיטי קאמיטעט; ה. בלעכמאן, ה. טשערערנדאף, ק. געלער, נ. לאדאווסקי, מר. און מרס. וויניק, מרס. א. שלאנגער, מ. שניידער, מרס. א. קאצמאן, מ. קירשענבוים, סעקרעטאר, מרס. מ. שער, מר. א. סעקלער, מרס. ס. ווינטער, מרס. וויינער, מרס. א. מארגענשטיין.

עס זענען באשטימט געווארען קעפטענס פאר'ן קאמפיין, וועלכע זענען איינגעטיילט געווארען לויט פארשידענע פאכען. אברהם שעהר און איזראעל קאהן, — קליידער פאך; מ. עקסלער — אייזען און מעטאל; בענדער און וויספיעלד — פאריערס; געלער און לאדאווסקי — דרעסעס; שניידער און וויינער — קלאוקס; הערי טעיט — געשעפט; ס. וויניק — לאונדריס, בארבער סופלאיס; ה. טשערענדאף — העטס; ה. בלעכמאן, — אויטאמאביל רעקערס; ווילסאן, לענט און גריינער — ספעציעלער נאמען קאמיטעט; מרס. שלאנגער, טשערליידי פון די אוקזילערי פרויען קאמיטעט; מ. בראנשטיין, איסט-ענד.

מאגען צרות זיינען א רעזולטאט פון עסיד

דערציילט פון פארגעניגענדען היים טריטמענט צו ברענגען א מחיה'דיגע הילף.

אזוי גערופענע מאגען-צרות — אונפארדייאונג, דיספעפסיא, גאז, זויערקייט א. ד. ג. זענען אין מעגליך ניין פאלען פון צעהן, סמנים פון צופיעל עסיד אין מאגען", איינזויערענדיג די שפייז, פארורזאכענדיג גאז און ברענענדיג עסיד אונפארדייאונג.

גאז ציט אויס דעם מאגען און פארורזאכט א פולקייט און ברענעניש געפיל, וואס איז באקאנט אלס הארץ-ברענעניש, בעת עסיד רעגט אויף און ענטצינדט דעם דעליקאטען מאגען-לייניגג. ווערט פטור פון גאז און עסיד, און איר ווערט פטור פון אונפארדייאונג.

צו אפשטעלען אדער פארמיידען די זויערקייט און גאז, צו ניוטראליזירען די מאגען עסידס און האלטען דעם מאגען זיס און פריי פון אונפארדייאונג, דארף גענומען ווערען א טיי-לעפעל אדער פיער טעבלעטס פון ביזורייטעד מאגנעזיא אין א ביסעל וואסער נאך דעם עסען, אדער צו יעדער צייט ווען עס פילט זיך גאז, זויערקייט, שמערצען אדער עסיד. דאס מאכט שנעל זיס דעם מאגען, ניוטראליזירט די עסיד, שטעלט אפ די שמערצען און איז ניט שמערצליך און ניט טייער צו נוצען.

ביזורייטעד מאגנעזיא, פאודער אדער טעבלעטס בלויז, קאן באקומען ווערען פון יעדען דראג סטאר און איר טעגליכער געברויך האלט דעם מאגען אין א גוטען צושטאנד, דערמעגליכענדיג עס צו טאן די ארבייט אהן דער הילף פון קינסטליכע פארדייאונגס-מיטלען.

קויפט אייער
ראדזשערס -
מאדזשעסטיק
ראדיא
פון
דאס הויז פון באדיענונג, וואו העפליכקייט איז די הויפט-זאך, וואו יעדער מאדעל ווערט געוויזען צו אלערליי פרייזען, וואו איר קאנט אראנזשירען צו קויפען פון איינגאמע. קומט היינט אריין.
R. S. WILLIAMS CO.
LIMITED
145 יאנג סט.

באַרגיינס
ווער עס וויל לייגען הארדוואוד פלארס און סקרייפען אלטע פלארס און ווענירען סטעפס רופט אפ:
J. KRAFT
597 שאו סט.
קענוואוד W 6517
מיר נוצען דעם בעסטע מאטעריאל
BUILDERS
Moulding Co.
ACME BRAND
HARDWOOD FLOORING
גאראנטירט פאר א פירסט קלאס דזשאב.
ווארט ניט ביז דער לעצטער מינוט.

פארד קאוק
היקארי - $9.50 נעט טאן דעליווערט
טשעסטנאט $11.00 נעט טאן דעליווערט
עגג - - - $11.50 נעט טאן דעליווערט
CENTURY COAL
Co. Limited
בענק אף העמילטאן בילדינג, טאראנטא
עלגין 3414

איה קאנט קויפען סאלאדא קוואליטעט
צו דריי קאפס פאר א סענט
"SALADA"
TEA
"פריש פון די גערטנער"

אידישער בחור'ל פון טאראנטא שרייבט זיך איבער מיט פעדעראלען פרעמיער

א אידישער בחורל פון טאראנטא מיט'ן נאמען וו. ס. ראזען, פון 70 גרייס סטריט, האט דערהאלטען א בריעף פון דעם קאנאדער פרעמיער וו. ל. מעקענזי קינג, אלס אן ענטפער אויף זיינער אן אנפראגע, וועלכע ביכער ער זאל לייענען, כדי צו באקענען זיך בעסער מיט דער ביאגראפיע פון דעם פרעמיער.

מר. ראזען איז א סטודענט פון ערשטען יאר געזעץ אין אסגוד האל, און ער גרייט זיך צו האלטען א רעדע איבער דער טעמע: "אונזער פירער, דער פרעמיער פון קאנאדע". אזוי ווי ער איז אבער ניט גענוי באקאנט מיט אלע איינצעלהייטען וועגען דעם פרעמיער, האט ער אים געשריבען א בריעף, און דער פרעמיער האט אים געענטפערט ווינשענדיג אים, אז ער זאל האבען א גרויסען דערפאלג.

זענען באהאנדעלט געווארען אין וועסטערן האספיטאל

אין טאראנטאר וועסטערן האספיטאל האבען די פאלגענדע פאציענטען באקומען מעדיצינישע באהאנדלונג, און זיי האבען נאכדעם געקענט געהן אהיים:

הערי לאסאוויטש, פון 55 ברענט סטריט, לײדענדיג פון וואונדען אויפ'ן פנים און אויפ'ן קאפ; ד. ה. וואלמאן, פון 91 איזאבעלא סטריט, לײדענדיג פון א פארוואונדעטע האנט און דזשא נוהייט פון 83 קראופארד סטריט, לײדענדיג פון א פארוואונדעטען קאפ וואס ער האט באקומען ווען ער איז אומגעפאלען.

ט. ט. קאמישאן אונטערזוכונג וועט אין גיכען געענדיגט ווערען

עס ווייזט אויס, אז די אונטערזוכונג וואס איז אנגעהויבען געווארען מיט א צייט צוריק וועגען די אנגעלעגענהייטען פון דער טאראנטא טרענספארטיישאן קאמישאן, וועט זיין געענדיגט ניט שפעטער ווי קומענדע וואך. קיבטער דענטאן, וועלכער פירט אן די אונטערזוכונג און אויך די פארטרעטער פון דער קאמישאן, האבען דערקלערט, אז זיי זענען שוין מיעד פון דער דאזיגער אונטערזוכונג.

צוליעב א קראנקען צאהן פארלירט ער $50

ווען דזשיימס פידאן, איז געזעסען אין זיין גאזאלין סטיישאן אויף 2013 דאנדעס סטריט וועסט, האט ער פלוצלונג דערפילט אז א צאהן האט אים אנגעהויבען צו וועה טאן, האט ער איבערגעלאזען אויף א ווײלע דעם סטיישאן און איז אריינגעלאפען אין דראג-סטאר אנטקעגענאיבער צו איינשטילען מיט עפעס דעם ווייטאג.

בעת ער איז געווען אין דראג-סטאר זענען דערווייל דריי יונגעלייט אריינגעגאנגען אין גאזאלין סטיישאן, האבען אויפגעעפענט דעם רעדזשיסטער און ארויסגענומען פון דארטען $50 און געמאכט "ויברח".

איצט זוכט די פאליציי ארום די חברה'לייט.

העירדרעסערס האלטען אפ קאנווענשאן אין טאראנטא

היינטיגע וואך ווערט אפגעהאלטען אין קינג עדווארד האטעל, די יערליכע קאנווענשאן פון דער טאראנטא העירדרעסערס אסאסיאיישאן, און עס ווערט דערווארט אז ביי דער דאזיגער קאנווענשאן זאלען באטראכט ווערען פלענער וועגען נייע סארטען וועיווס און פרויען העיר-קאטס וואס זאלען אין דער צוקונפט געמאכט ווערען.

פארזיגעלטע טענדערס אדרעסירט צום אונטער'געחתמעטען און באצייכענט "טענדער פאר פאבליק בילדינג, סטוירדזשאן פאלס, אנט." וועלען דערהאלטען ווערען ביז 12 א זייגער בייטאג, דאנערשטאג, מערץ 13, 1930, צו אויפבויען א פאבליק געביידע אין סטוירדזשאן פאלס, אנט.

פלענער און ספעסיפיקאציעס קאנען געזעהן ווערען און פארמעס פון טענדער באקומען ווערען אין די אפיסעס פון דעם הויפט ארכיטעקט, דעפארטמענט אף פאבליק ווארקס, אטאווא, דער סופערווייזינג ארכיטעקט, 59 וויקטאריא סטריט, טאראנטא, אנט., די בילדערס עקסטשיינדזש, 1104 בעי סטריט, און ביים פאסטמאסטער פון סטוירדזשאן פאלס, אנט.

בלו פרינטס קאנען באקומען ווערען אינ'ם אפיס פון דעם הויפט ארכיטעקט, דעפארטמענט אף פאבליק ווארקס, דורך דעפאזיטען אן אקצעפטירטען באנק-טשעק פאר דער סומע פון $20.00, צאלבאר צום ארדער פון דעם מיניסטער אף פאבליק ווארקס, וואס וועט אומגעקערט ווערען אויב דער אנבאטער גיט אן א רעגולערען אנבאט.

טענדערס וועלען ניט באטראכט ווערען סיידען זיי זענען אויסגעמאכט אויף די פארמעס וואס איז צוגעשטעלט פון דעם דעפארטמענט און לויט די קאנדיציעס וואס זענען דארטען אנגעגעבען.

יעדער טענדער מוז באגלייט ווערען פון אן אקצעפטירטען טשעק אויף א געטשארטערטער באנק צאלבאר צום ארדער פון דעם מיניסטער אף פאבליק ווארקס, לויט 10 פראצענט פון דער סומע פון טענדער. באנדס פון דער דאמיניאן אף קענעדע, אדער באנדס פון דער קענעדיען נײשאנעל רײלוויי קאמפאניע וועלען אויך אנגענומען ווערען אלס סעקיוריטי, אדער באנדס און א טשעק צו אויסמאכען די פולע סומע.

ביי ארדער,
N. DESJARDINS,
סעקרעטאר.
דעפארטמענט אף פאבליק ווארקס,
אטאווא, פעברואר 18, 1930.

זייט געטרייסט

אין די שווערע מינוטען פון צער צום פארלוסט פון אייער מאן און פאטער.

שלמה סאלסקי ע"ה

נעמט צו אונזער טרייסט

חברה קראקאווער
און פאמיליע סאלסקי

המקום ינחם אתכם בתוך אבלי ציון.

ה. מ. און עלקע קירשענבוים.

אונזער טרייסט

מיר, די חברות פון ש. פרוג פרויען קלוב, דריקען אויס אונזער טיפסטען טרויער און שיקען די הארציגען מיטגעפיהל צו

חבר און חברה
קראקאווער
און פאמיליע

צום פארלוסט פון זייער פאטער

חזן שלמה סאלסקי ע"ה

געפינט א טרייסט אין אייער און אונזער אידעאלער ארבייט פאר א ליכטיגער צוקונפט אין אידישען היימלאנד. און פאר דער ארבייטער באפרייאונג.

צו פארדינגען

צו פארדינגען א סטאר און א קאנטרי אין בעסטען סעקשאן. איינגעטרייט פאר 16 יאר אלס דריי גודס סטאר, גאראנטירט א שעהן לעבען צו מאכען. פרעגען 126 מעקאל סטריט. טעל. טריניטי 3627.
3894-2-27)

צו פארדינגען א דאבעל מארבעל פראנט סטאר, באהייצט, אין האמילטאן, גוטער ביזנעס לאקיישאן, ביליג רענט. פרעגען:
S. WALKER,
284 King William Street,
Hamilton, Ontario
3899-2-28)

צו פארדינגען אן אפארטמענט 5 רומס, סטים היט, הייסע וואסער, הארדוואוד פלארס, צענטראל לאקיישאן, ערשטען פלאר, שעהנע ווערענדע, ביליג רענט, מיקאל סטריט. עדלייד 5645.
1975-2-27

צו פארדינגען 3 אדער 4 רומס, מיט אלע קאנוויניענס. פרעגען 887 דאנדעס סט. וועסט. טעל. טריניטי 0885 j
1981-2-28)

צו פארדינגען זעהר א שעהנעם פוירנישד רום, אין א נייער-מאדערנער הויז, אין א רוהיגען שטילען געגענד. פרעגען טעלעפאן קענוואוד 3467 j
3911)

צו פארדינגען 3 אדער 4 רומס, סינק אין קיטשען, אויפ'ן דריטען פלאר, צו א קאפעל. פרעגען 159 גרייס סטריט.
3914-3-2)

צו פארדינגען א 9 רומיגע הויז, הארדוואוד פלארס, אלע קאנוויניענס, אויף 618 יוקליד עוו. פרעגען אויפ'ן פלאץ.
3916-3-2)

צו פארדינגען א סטאר מיט אדער אן 3 רומס. גוט פאר א שוסטער אדער פרוכט סטאר, אין א גוטען דיסטריקט. פרעגען 287 קאלעדוש סטריט. טעלעפאן טריניטי 6436.
***)

פייפער הענגינג
און פיינטינג
געמאכט צו די בעסטע צופרידענהייט און גאראנטירט.
פרייע עסטימייטס געגעבען שנעל.
רופט אונז צו דעקארירען אייער הויז. ווארט ניט ביז דער לעצטער מינוט.
מ. ב. גארדאן
244 קלינטאן סטריט.
טריניטי j 2015.

קארפענטער
און דזשענעראל קאנטראקטאר
י. קאץ
נעהמט ארבייט פאר הארדוואוד פלארס, פענסי ארבייט, אלע סארטען ארבייטען און הויז אלטערײשאנס, אויך אלערליי פעקטארי ארבייט.
79 מיידזשאר סט.
טעלעפאן קינגסדייל 8442. מיר מאכען ארבייט רויף אויסצאהלונגען אויך

פארזיגעלטע טענדערס אדרעסירט צום אונטער'געחתמעטען, און באצייכענט "טענדער פאר גריידינג עלעוויטאר יארדס, פרעסקאט, אנט.", וועלען דערהאלטען ווערען ביז 12 א זייגער בייטאג, פרייטאג, מערץ 14-טען, 1930, פאר גריידינג פון א פארגעשלאגענעם תבואה טערמינעל יארדס און פוירנישינג און לעגען טרעק טאים, אין פרעסקאט, גרינוויל קאונטי, אנט.

פלענער און פארמעס פון קאנטראקט קאנען געזעהן ווערען און ספעסיפיקאציעס און פארמעס פון טענדער באקומען ווערען אין דיזען דעפארטמענט, אין די אפיסעס פון די דיסטריקט אינזשענירס, עקוויטי בילדינג, טאראנטא, אנט., טאראנטא בילדערס עקסטשיינדזש און קאנסטראקשאן אינדוסטריעס, 1104 בעי סט., טאראנטא אנט., פאוסטעל סטיישאן "ה", מאנטרעאל, קוויבעק און בילדערס עקסטשיינדזש, 118 ניו בוירקס בילדינג, מאנטרעאל, קוויבעק, אויך אין פאסט אפיס פון פרעסקאט, אנט.

טענדערס וועלען ניט באטראכט ווערען סיידען זיי זענען אויסגעמאכט אויף געדרוקטע פארמעס וואס איז צוגעשטעלט פונ'ם דעפארטמענט און לויט די קאנדיציעס וואס זענען דארטען אנגעגעבען.

יעדער טענדער מוז באגלייט ווערען מיט אן אקצעפטירטען טשעק אויף א געטשארטערטער באנק, צאלבאר צום ארדער פון דעם מיניסטער אף פאבליק ווארקס, לויט 10 פראצענט פון דער סומע פון טענדער. באנדס פון דער דאמיניאן אף קענעדע, אדער באנדס פון דער קענעדיען נײשאנעל רײלוויי קאמפאניע, וועלען אויך אנגענומען ווערען אלס סעקיוריטי, אדער באנדס און א טשעק צו אויסמאכען די פולע סומע.

באמערקונג: — בלו פרינטס קאנען באקומען ווערען אין דיזען דעפארטמענט דורך דעפאזיטען אן אקצעפטירטען טשעק פאר דער סומע פון $20.00 צאלבאר צום ארדער פון דעם מיניסטער אף פאבליק ווארקס, וואס וועט אומגעקערט ווערען אויב דער אנבאטער גיט אן א רעגולערען אנבאט.

ביי ארדער,
N. DESJARDINS,
סעקרעטאר.
דעפארטמענט אף פאבליק ווארקס,
אטאווא, פעברואר 21, 1930.

צו פארקויפען

מיר צאהלען גרויסע פרייזען פאר אלערליי הינטלאך. טעלעפאן קינגסדייל 7104.
2895-2-27)

מוז באלד פארקויפט ווערען. שעהנער שוה רעפיירונג שאפ מיט אלע אקוויפמענטס, עסטאבלישט 20 יאהר, אין בעסטע ביזנעס סעקשאן, אין סיינט קעטרינס, אנטעריא. אינפארמאציע און אורזאכע 722 קווין סט. וועסט, טאראנטא, מר. עסטרין.
3900-3-2)

צו פארקויפען א ליידים רעדי-טו-וועיר מיט אדער אהן סטאק, אין א קליין שטעדטעל, אין אנטעריא, 70 מייל פון טאראנטא. זיכער געלט צו מאכען. טעל. עדלייד 1226.
1980-2-28)

צו פארקויפען א לארי. פרעגען 724 קווין סט. וועסט.
2903-2-28)

צו פארקויפען ביליג, קאמפליט מיליגערי פיקסטשורס. פרעגען פון 6 ביז 9 אוונט, 41 ליפינקאוט סטריט.
3912-2-29)

איבערצוגעבען א סעקאנד הענד קלאדינג סטאר מיט לייסענס, אויך גוטע וואוינונג. זיכער א לעבען צו מאכען. פרעגען טעלעפאן עדלייד 9695.
3918-3-4)

מיר לייהען געלט פון 1.00
ביז 5 טויזענט דאלאר
אויף דיימאנדס, דזשולערי און אנדערע ווערטפולע סעקיוריטיס. גוטע באהאנדלונג גאראנטירט.
SECURITY LOAN CO.
83 קווין סט. וועסט

אליהו דאגלאס
ROYAL TICKET OFFICE
153 Queen St. W. Ad 2047
אפיציעלער אגענט פון אלע שיפס קאמפאניעס.
שיפסקארטען, אימיגריישאן,
אינשורענס, סיטיזען פייפערס.
א. ז. וו.
דאלארען נאך אייראפא
שיקט דורך אונז געלט צו אייערע קרובים, גאראנטירט אויסגעצאהלט אין דאלארען.
ספעציעל איז עס וויכטיג פאר רוסלאנד.
געלט געשיקט יעדען טאג ביי פאסט, ריידיא, קייבעל.
שנעל ראיעל

ROBINSON
FLOWER
SHOP
281
בעי סט.
(לעבען קינג)
עלגין 6655
דאס פלאץ וואו אמת'ע בוקעטען ווערען געמאכט פאר יעדער פאסיגער געלעגענהייט. דער מענש וואס באזארגט א סך טאראנטאר מיידלאך מיט בוקעטען פאר זייערע אונטערהאלטונגען.

ווען איר דארפט בויען אדער מאכען בילדינג אלטעריישאנס
פארגעסט ניט
י. קעמין
דזשענעראל קאנטראקטאר פאר די לעצטע 25 יאהר
מר. קעמען לאזט אייך וויסען, דאס ער איז א רעגיערונגס באשטימטער פייער אינשורענס אדזשאסטער.
פאר צופרידענהייט און גאראנטי אין בילדינג און אין פאל פון א פייער פארגעסט ניט
דזשענעראל קאנטראקטאר און פייער אדזשאסטער.
I. KAMIN
1296 קווין סט. וועסט
לעיקסייד 7319.

פארלאנגט

א שו"ב מומחה מיט פעראנגעישע פעהיגקייטען צוגעפאסט צו אלע פאדערונגען פון א קהלה אין א קאנטרי, פארלאנגט א שטעלע.
ווענדען זיך שריפטליך זשורנאל באקס 500.
***

אן אוסטריען פרוי פארלאנגט צו טאן אלערליי הויז-ארבייט. קען גוט קאכען. פרעגען 16 בולוער סטריט, אויף ספעדיינע, לעבען קווין סט.
3904-27)

א דייטשער מאן פארלאנגט צו טאן יעדער סארט ארבייט אין א רעסטאראן, ווי אויך צו וואשען דישעס. — פרעגען 109½ פארטלאנד סטריט, מר. וויצקי.
3906-2-27)

א פרייוועט נוירס
א אידישע, גראדוירט אין קיעוו, געווען פיער יאהר אין מאונט סיני האספיטאל, נעהמט אן נוירסינג אין יעדע קיים, פרעגען ל. גאמער, 120 יוקליד עוועניו. טעלעפאן טריניטי W 4480.
4451-2-29

פארלאנגט עקספיריענסד סקירט אפרייטארס, מיידלאך, אדער בא(י)עס, לערנערס דארפען ניט באדערען. פרעגען יוניווערסאל גארמענט קא. 73 מיקאל סט.
3897-2-27)

פארלאנגט א פעהיגען סיילסמאן פאר א גוטער ליין פון לעדער גודס. גוטער קאמישאן, זיכער צו מאכען געלט. פרעגען אין אפיס, 164 פארטלאנד סטריט.
3921)

אן ערפארענע וויטערקע פארלאנגט א שטעלע אין א רעסטאראן אדער אין א לאנטש-רום, איז אויך גרייט צו טאן אנדערע פאסיגע ארבייט. פרעגען ביי טעל. טריניטי 4288 מיס געלמאן.
3913-2-28)

הארדוואוד פלארס געלייגט, פינישט, סטעפס ווענירד, אלערליי קארפענטערי, זעהר מעסיגע פרייזען. פרעגען גאדפרי, טעל. לאמבארד 3091.
3910)

פארלאנגט אן עקספיריענסד מיידעל אין א פרוכט סטאר, מעג זיין א גרינע. פרעגען 60 קענזינגטאן עוועניו.
3919-2-28)

חזן ב. וואלאדאווסקי

היגיעניש - געשולטער סוירדזשען
מוהל
— אויך —
מאדערנער מסדר קדושין
סוירוויסעס אין ענגליש
עלטערען פון קינדער זאלען דאס נעהמען אין אנבעטראכט, ווייל דאס איז דער בענעפיט פון זייער'ע קינדער.
קאנטרי לייט קענען מיך אויך רופען צו זייערע שמחות. איך וועל קיינעם ניט אנטוישען צו קומען.
וואוינונג 62 בראנזוויק עוועניו.
טעלעפאן קינגסדייל 8832.
ארימע אומזיסט.

ה. גראנטשטיין און קא.
דזשענעראל קארפענטער קאנטראקטארס
און קאבינעט מעיקערס
107 אקספארד סטריט
טריניטי W 2095.
מיר מאכען די בעסטע ארבייט און גאראנטירען די העכסטע צופרידענהייט. ווענדט זיך צו אונז און מיר וועלען אייך געבען די ביליגסטע עסטימייטס פאר
פראנטס, גאראדזשעס, ווארענדעס, פארענטש טירען, פארשידענע פעקטארי ארבייט
א. ז. וו.
ספעציעלער פרייז פאר הארדוואוד פלארס. מיר נעמען אן פון דעם גרעסטען ביז'ן קלענסטען דזשאב און גאראנטירען פולסטע צופרידענהייט.

צרות פון קינדער

א שפּאַנענדער ראָמאַן פון אידישען לעבען אין פּוילען

פון מ. וואַרשאַווער

(פאָרזעצונג)

ס'קאָן זיין, אַז די טיפע ריינקייט פון דער געשענדעטער מיידעל האָט דער־הערט דעם רוף פון רויטע פריהמאָרגען. זי האָט זיך אויפגעשטעלט. שווער איז עס איהר אָנגעקומען, דורך יסורים און דורך שאַנד. אָבער אַט איז שטעהן געבליבען א געשטאַלט אין מיטען מיט זון־באַגאָסענעם פעלד. א געשטאַלט, וואָס דער מענשליכער מין דאַרף זיך דערמיט בענשען.

אַט זעהען מיר זי אינגאַנצען. די קליידער איהרע זענען, וואָס אַן אמת, האַלב־צוריסען, אָבער דאָס פּנים לויכט אַרויס פון זיי, אַזוי ווי א קרוין.

איהר גאַנצע פיגור איז אויסגעהאַקט, אַזוי ווי פון מאַרמאָר. שלאַנק און בויגעוודיג, אַזוי ווי א יונגע סאָסנע, וואָס פאַררייסט דעם קאָפּ צום הימעל. טונקעלע קאַשטאַן־האָר, אַזוי ווי מאַט, אָקסעדירט גאָלד. א קלאָר לויטער פּנים, אַזוי ווי פון דורכזיכטיג פּאָרצעליי, א נעזעל אויידעל געשניצט, מיט א קנייטשעלע ביים סאַמע שטערען, וואָס גיט צו דעם לויטערען פּנים א יחסנ'ישען שטאָלץ.

און ווער קאָן פאַרשטעהן די וועגען פון באַשעפער. אין דעם דאָזיגען לויטערן קלאָרען פּנים זענען איינגעפּאַסט צוויי טיעף־געזעצטע אויגען, ווי צוויי שוואַרצע בריליאַנטען.

אַז די זון קוקט אַריין אין זיי, באַקומען זיי די פאַרב פון דין־געשווירענע, ברוינעם סאַמעט מיט א גראַנאַטענעם אָפּגלאַנץ.

וואָלטען יענע צוויי אויסוואָרפען נישט געמוזט פאַלען פאַר די פיס און בעטען מחילה?

איצינד איז זי צוואוועהטאַגט, צוקנייטשט און צובראָכען. ווען זי זאָל אַצינד אויסזעהן, אַזוי ווי זי האָט אויסגעזעהן נעכטען, וואָלט נישט געווען קיין ווערטער, מיט וועלכע מען זאָל זי קאָנען באַשרייבען און באַמאָלען.

אַרום איהר איז ליכטיג און ליידיג. זי שטעהט א ווילע צוטומעלט און דערשראָקען פאַר דער ליכטיגקייט, וואָס האָט מיט אַמאָל אויפגעדעקט איהר ביטערען סוד.

עס מאַכט דעם איינדרוק, אַזוי ווי זי וואָלט נישט געוואוסט, וואו זי געפינט זיך און וואָס זי האָט צו טאָן.

אין קאָפּ פּלאָנטערען זיך נאָך אַלץ צוריסענע בילדער, אָפּגעהאַקטע געשרייען און שטיקער יסורים.

אָבער אַט דערזעהט זי זיך. דאָס הייסט זי דערפיהלט זיך מעהר, ווי זי דערזעהט זיך. איהר קלייד איז אויף עטליכע ערטער צופליקט. די זאָקען זענען אַראָפּגעצויגען ביז אין דער העלפט. די קליינע שיכלאַך וואַלגערען זיך פון דערווייטענס, איבער די אברים לויפט נאָך אַלץ אַרום א היץ, אָבער מען מוז שווייגען, שווייגען.

זי נעהמט אַוועק פון בוים. גיך הויבט זיך אויף אירע שיכלאַך. גיך מאַכט זי צורעכט די זאָקען מיט'ן קלייד. עס איז נאָך א נס, וואָס זי האָט מיטגענומען מיט זיך א לייכטען רעגען־מאַנטעל. זי גיט איהם א ציה אַרויף אויף זיך און פאַרדעקט מיט איינמאָל דאָס צוריסענע קליידעל און די אָפּגעשאַרפּיעטע בלוזקע.

אַט שטעהט זי שוין אינגאַנצען אָן אָנגעטאָנענע. דאָס היטעלע זיצט שוין אויפ'ן קאָפּ. אָבער וואו געהט מען איצט? אהיים אין שטוב אַריין? אין אַזא מעמד? מיט אַזא אומגליקליכען סוד?... מען וועט זי דאָך פרעגען: — וואָס עפּעס אַזוי פריה? און וואו איז זי געווען? זי האָט דאָך געזאָלט קומען גאָר נעכטען ביינאַכט?

א, ניין, אהיים געהן איצט וועט זי נישט און טאָר נישט. אַט דאָרט, אויפ'ן סאַמע סוף פון יענער געסעל שטעהט די ווילע, וואו זיי וואוינען. ווען עס געלינגט איהר נעכטען ביינאַכט אַרויסצורייסען זיך פון די מערדערישע הענט, וואָלט זי איצט געשלאָפען אין איהר בעט. וואָלט זי איצט גע'חלומ'ט פון די בלומען, וואָס מען האָט איהר איינגערעכטען געשענקט.

דאָס פּנים גיסט זיך אָן מיט געוויין. די הענט קנייפּען שטיקער פון די באַקען, רייסען די האָר פון קאָפּ און פון טרוקענעם הייזעריגען האַלז רייסט זיך אַרויס א יאָמער:

— גאָט, שטראָף די מערדער! וואָס האָבען זיי געוואָלט פון מיר?

פון דעם דאָזיגען יאָמער ווערט אַזוי ווי לייכטער.

די זון בריהט שוין. אַט עפענט מען ערגעץ לאַדענס. אַט קומט אַרויס א פויער און נעניצט אין לויטערען הימעל אַריין. מען דאַרף אַנטלויפען פון דאַנען.

דער וועג איהרער פיהרט צוריק צו דער באַן.

און אַט, אַז זי שטעלט דעם ערשטען טראַט, דערזעהט זי עפּעס אַרום זיך. עטליכע זאַכען ליגען צוואָרפען. עטליכע קלייניגקייטען. אָבער אפשר וועלען איהר די דאָזיגע קלייניגקייטען עפּעס דערצעהלען? אפשר וועלען זיי פאַר איהר אַנטפּלעקען דעם שרעקליכען סוד, וואָס מיט איהר איז געשעהן?

זי בויגט זיך גיך אַראָפּ. זי הויבט אויף אַן אָפּגעריסענעם שטיק פון א שניפּס.

זי דערמאָנט זיך. זי האָט זיך געווערט מיט אַלע כחות און האָט אָפּגעריסען ביי איינעם פון זיי א שטיק שניפּס. אָבער וואָס וועט איהר דאָס דאָזיגע שטיקעל שמאַטע זאָגען?

אָבער אין דער איינגענער צייט באַמערקט זי, ווי פון גראָז גלאַנצט עפּעס אַרויס. זי ציהט אויס די האַנט. זי הויבט אויף א קליין, זעהר פיין געשניצט טאַשען מעסערל. עס זעהט אויס צו זיין פון גאָלד. עס איז פאַרטונקעלט. אויף איין זייט איז אויסגעגראַווירט א דין פרויען־פוסעל. אויף דער צווייטער זייט איז איבער דער גאַנצער לענג אויסגראַווירט א מאָנאָגראַם. אין פלוג איז שווער צו דערקענען, וואָסער בוכשטאַב ס'איז אויסגראַווירט. דאַכט זיך, אַז צוויי בוכשטאַבען. אָבער זיי זענען אַזוי פאַרפּלאָכטען איינס אין אַנדערען אַריין, אַז עס איז נישט מעגליך, זיי אונטערצושיידען.

אָבער ס'מאַכט נישט. זי איז איצט אויפגערעגט. אַז זי וועט זיך באַרוהיגען, וועט זי איבערלייענען דעם מאָנאָגראַם. זי קוקט נאָך אַלץ אויף דער ערד. אפשר וועט זי נאָך עפּעס געפינען. עפּעס זאָגט איהר דאָס האַרץ, אַז זי דאַרף דאָ נאָך עפּעס געפינען.

און ווירקליך — זי הויבט אויף א פּערלמוטערנע ספּינקע און נעבען דער ספּינקע ליגט א ראָז שטיקעל פּאַפּיר. עס זעהט אויס צו זיין א בריעף.

געשווינד הויבט זי אויף דאָס שטיקעל פּאַפּיר. פון דערווייטענס פּאַרט אַן א פורעל מיט ברויט. עס שלעפּט זיך פּאַמעליך און א פאַרשלאָפען קול רופט:

— וויא, העטטא!...

דאָס מיידעל נעהמט געשווינד געהן. דאָס פורעל פאָהרט פאַר איהר פאַרביי, און עפּעס א ווייסער יונג וואַרפט איהר אַראָפּ פון פורעל.

— פּאַניענקאַ, אַזוי פריה?

זי ענטפערט נישט. קיין שום זאַך, וואָס זי האָט אויפגעהויבען פון גראָז, ברענט נישט אַזוי און וועקט נישט אַזוי דעם נייגיער, ווי דאָס ראָזע שטיקעל פּאַפּיר. עס שמעקט דערפון א דינער ריח פון פּערפיומס און פון פּוידער. א פרויען־בריוועל. אפשר וועט זי פון דאַנען עפּעס געוואויר ווערען?

דאָס פורעל מיט'ן ברויט איז שוין ווייט. אונזער מיידעל געהט און געהענדיג וויקעלט זי אויף דאָס שטיקעל פּאַפּיר.

עס איז געשריבען אויף פּויליש. עפּעס א נערוועזע, ציטערדיגע האַנט האָט עס געשריבען.

(ווערט פאָרגעזעצט)

דער אידישער קעניג

היסטאָריש־שפּאַנענדער ראָמאַן פון חורבן בית ראשון, ביז בנין בית שני.

באַאַרבייט ספּעציעל פאַר'ן „זשורנאַל"

פון יבם

(38־טע פאָרזעצונג)

פון דאַמאָלס אָן האָט זיך ספּאַרוסרופוס ערוואָרבען די אַכטונג פון גאַנצען קייזערליכען הויף, אַלע האָבען איהם געשמייכעלט און קאָמפּלימענטען געמאַכט, אום ער זאָל פאַר זיי א גוט וואָרט פאַרוואַרפען פאַר דעם קייזער, און זיין ברודער טורנוסרופוס איז פּלוצים דערהויבען געוואָרען. ער האָט באַלד געקראָגען א גרויסע שטעלע, און איז ענדליך געוואָרען גענעראַל גובערנאַטאָר אין ארץ ישראל.

און דאָס איז שוין געווען אין דער צייט וואָס דער קלוגער טראַיאַנוס האָט רעגירט, די צייט וואָס די רוימער האָבען זי גערופען „די גאָלדענע צייט".

אבוואהל עס זענען שוין צעהן יאָהר פאַראיבער פון דער צייט וואָס סאַרוסרופוס איז געוואָרען טראַיאַנוס'עס א ליעבלינג, פון דעסטוועגען איז ער נאָך אַלץ געשטאַנען אויף דער זעלבער שטאַרקער פוס וואָס דאַמאָלס, ר'איז נאָך יעצט אויף געווען דעם קייזער'ס ליעבסטער ליעבלינג, און וואָס ער האָט געוואָלט האָט ער אויסגעפיהרט, און טורנוסרופוס וועלכער האָט גוט געוואוסט אַז ער האָט אַזעלכע שטאַרקע פּלייצעס, איז געווען פאַרזיכערט, אַז וואָס ער וועט טאָן וועט אַלץ זיין פאַרצייהליך, דאַרום האָט ער באַהאַנדעלט די אידען טיראַניש און האָט זיי אַזוי פיעל צרות אָנגעטאָן ביז זיי זענען פון געדולד אַרויס און האָבען אַן עקענדליכע רעוואָלוציע געמאַכט.

מיר ווייסען שוין אַז רבי עלעזר המודעי איז געווען אין רוים און האָט פון דאָרט געשאַפען אין ארץ ישראל. מען קען נאָך ביז היינט ריכטיג ניט וויסען צי ער האָט דאָס ווירקליך געמאַכט נאָר אויס מורא די אידען זאָלען א שוואַרצען סוף ניט האָבען, אָדער אויס שנאה און קנאה צו רבי עקיבא'ן און צו בר כוכבא'ן, נאָר דאָס איז קיין צווייפעל אַז ער האָט מורא געהאַט מען זאָל דאָס לעצטע ביסעלע אידען ניט אויסראָטען פון זייער לאַנד. נאָכדעם ווי ער האָט זיינע בריעף נאָך ארץ ישראל געשיקט, האָט ער זיך באַשלאָסען ריידען מיט'ן קייזער און איהם באַווייזען אַז אין דער רעוואָלוציע האָט קיינער קיין שולד אויסער בר כוכבא מיט רבי עקיבא'ן. עס האָט איהם זעהר פיעל מיה געקאָסט ביז ער האָט צו דעם קייזער צוגעטראָטען, און איהם איז ענדליך געלונגען האָבען ביי איהם אַן אויפנאַהמע.

ער האָט זיך פאַר דעם קייזער פאָרגעשטעלט אַלס איינער פון די גרעסטע אידישע געלעהרטע, וואָס קען זיין פאָלק און ווייס זיינע נויטע ווי אויך די שלעכטע זייטען; דאַביי האָט ער טראַיאַנוס'ן אָפּגעמאָלט די אידען אין זעהר שעהנע פאַרבען, אַז זיי זענען א געהאָרכזאַם און רוהיגעס פאָלק, און ווען זיי שפּרינגען אַמאָל אַרויס מיט עזות איז דאָס נאָר דערפאַר וואָס שלעכטע מענשען העצען זיי אונטער. אויך יעצט האָבען זיי נאָר קיין שולד אין דער געגענוואַרטיגער רעוואָלוציע, ווייל די צוויי מענשען, בר כוכבא וואָס האָט זיך אויסגעגעבען פאַר משיח'ן, און רבי עקיבא וועלכער העלפט איהם אין דעם אַרויס. נאָר די צוויי האָבען דאָס פייער אָנגעצונדען און אויפגעבלאָזען, דאַרום איז זיין ראַט דער קייזער זאָל שיקען פרישע קרעפטען נאָך ארץ ישראל, און זאָל די צוויי מענער פאַנגען אָדער טויטען, דאַן וועלען זיך אַלע אידען אונטערגעבען אונטער זיין רום.

טראַיאַנוס האָט אָבער דעם בעל יעץ זעהר מיאוס באַהאַנדעלט, ער האָט איהם קאַלט און צאָרנדיג געענטפערט, אַז ער פאַרלאַנגט פון א אידען קיין ראַט צו הערען, ער ווייס אַליין וואָס צו טאָן מיט אַזעלכע רעבעלען. „ניט נאָר די צוויי וועל איך טויטען", האָט ער געזאָגט, „אַלע אידען וועל איך דעם הענקער אין די הענט איבערגעבען. איך וועל מאַכען אַז קיין אידישער פוס וועט ניט בלייבען אין גאַנץ פּאַלעסטינע, איך מוז פייכט מאַכען זייער באָדען מיט זייער בלוט."

רבי עלעזר איז פון קייזער זעהר טרויעריג אַרויסגעגאַנגען, ביי איהם איז קיין צווייפעל ניט געווען, אַז די אידען וועלען די שלאַכט פאַרלירען, און קוים פאַרלירען זיי די שלאַכט וועט דאָך ווירקליך קיין אידישער פוס ניט בלייבען, ווען טראַיאַנוס וועט געוויס וואָרט האַלטען, און וועט פון די אידען געוויס מאַכען א תל.

ער האָט זיך דערמאָנט וואָס רבי יהושע בן חנניה האָט איהם געזאָגט וועגען ספּאַרוסרופוס'ן, דעם קייזער'ס ליעבלינג, טורנוסרופוס'עס ברודער, און ער האָט ביי זיך באַשלאָסען ער זאָל זיך זעהען מיט דעם מענשען פיליכט וועט ער דורך איהם עפּעס קענען אויסווירקען פאַר די אידען. ער האָט ניט גערוהט ביז ער האָט געקראָגען א רעקאָמענדאַציאָנס בריעף צו דעם קייזער'ס ליעבלינג פון א רוימישען גרויסען מאַן. מיט דעם בריעף האָט ער זיך געלאָזען צו סאַראָפוס'עס וואוינונג.

סאַראָפוס האָט געוואוינט אין א פּרעכטיגען פּאַלאַץ ניט ווייט פון דער פּרעכטיגער ביבליאָטעק געביידע וואָס טראַיאַנוס האָט אויסגעסטרויעט. רבי אלעזר האָט זיך ניט געקאָנט אָפּקוקען פון די אַנטיקען וואָס ער האָט דאָ אויף יעדען טריט געזעהן. דער פּאַלאַץ איז געווען א מייסטערווערק, און עס איז געווען זעהר לייכט צו פאַרשטעהן אַז ער האָט אָפּגעקאָסט מיליאָנען.

ער האָט איבערגעגעבען א באַדיענטען דעם בריעף ער זאָל איהם איבערגעבען ספּאַרוס'ן און ער האָט געוואַרט ביז מען וועט איהם אַריינרופען. ביינאַהע א שטונדע האָט ער געוואַרט לעבען דער טיר, נאָכהער האָט איהם א באַדיענטער גערופען ער זאָל נאָך איהם געהן. ער האָט איהם דורכגעפיהרט זעהר פיעל רייך־מעבעלירטע זאַלען, ביז זיי זענען געקומען אין אַן אונגעהייער גרויסען זאַל, אין וועלכען עס איז געלעגען א רייכטום וואָס האָט דאָס ניט אַזוי גיך געקאָנט אָפּשאַצען. אויף א ווייכער זאָפע איז האַלב געלעגען און האַלב געזעסען א יונגע דאַמע, קייזערליך געקליידעט, באַהאַנגען מיט בריליאַנטען.

(ווערט פאָרגעזעצט)

ברויט וועט ניט ביליגער ווערען

טראָץ דעם וואָס דער פּרייז פון מעהל איז איצט שטאַרק געפאַלען, פונדעסטוועגען זענען ניטאָ קיין אויסזיכטען, אַז עס זאָל אויך פאַלען דער פּרייז אויף ברויט. דאָס איז דערפאַר, ווייל די בע־[illegible] פירמעס קויפען זייער זאַפּאַס מעהל אין [illegible] פון סעזאָן, און זיי האָבען דאַמאָלסט [illegible] א הויכען פּרייז. אַזוי אַז איצט וועלען [illegible] ווייניג געניסען. זאָגען זיי, פון דעם פאַרקלענערטען פּרייז אויף מעהל.

אסתר וויינראַט

עני סטאָלבערג

פרידאַ שעכטער

אסתר מלכה סילווערבערג.

חיה סימאָנאָוו

סיידי טונים

בעטי טאַפט.

ווער וועט זיין

טאָראָנטאָ'ס

אסתר המלכה

און איהר פּרינצעסין?

איהר וועט זיי
ערוועהלען
פרייטאָג אָוונט
— ביים —
באַל
— אין —
קאָליסעאום

וואַהל קופּאָן פון אסתר
המלכה קאָנטעסט

איך וועהל ______
איך גיב פאַר איהר ___ שטימען און איך שיק ___ ס. ___$
נאָמען און אַדרעס פון וועהלער ______

באַמערקונג: — איהר קענט אויספילען דעם קופּאָן אין אידיש אָדער ענגליש און אָפּגעבען ביז 250 שטימען אויף איין קופּאָן. א שטימע קאָסט 5 סענט.

שיקט דעם קופּאָן און די סומע צו:

י. וויינראַט, 542 דאַנדעס סט. וועסט, טאָראָנטאָ.

גערטרוד סיטקאָרסקי

בעטי סטאַר.

מיני טונים

גיטעל רייִנגעווירץ.

מאַרטאַ זאַלינסקי.

חביבה סקאַלאַ.

ראָזע פּאָלאַק.

THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL
M. Clavir, Pres. and Gen. Mgr.
PUBLISHED BY
JOURNAL PRESS, LIMITED
542 Dundas St. West. Telephone Trinity 6830-6831
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto,
January 22nd, 1913
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
Single Copy—3 cents

וועלען מיר האבען א אידישען פארלאמענט מיטגליעד פון טאראנטא ?

די דעבאטע אין אטאווע ארום דער טראן־רעדע איז געוועזען זייער א קורצע. די קורצסטע צו וועלכער דער פארלאמענט איז געוואוינט. דאך ווי קורץ די דעבאטע איז ניט געוועזען, איז מער אדער וועניגער קלאר געווארען: אז מיר וועלען האבען היי־יאר פעדעראלע וואלען. דאס איז קלאר געווארען פון די ווערטער וועלכע עס האבען דורכגעווארפען צווישען זיך דער פרעמיער און דער פירער פון דער אפאזיציע.

וועלען מיר מסתמא האבען וואלען זומער־צייט. א חודש פריער אדער א חודש שפעטער. אבער וואלען וועלען זיין.

פאר די טאראנטער אידען איז א נויטיגקייט צו האבען א אידישען פארטרעטער. מיר שטרייכען אונטער דאס ווארט אידישען פארטרעטער. ווייל מיר מוזען האבען אזעלכען. ניט קוקענדיג אויף זיין פארטיי אנגעהעריגקייט. פון א אידישען שטאנדפונקט איז אונז ניט וויכטיג וועלכעס פארטיי־ביכעל ער טראגט אין קעשענע. דער ליבעראל דזשיקאבס און דער לאבאריט היפס ארבייטען צוזאמען האנט אין האנט אין אידישע ענינים. ווי אימיגראציע, למשל. וועגען דעם לעצטען איז די לאגע פון די מאנטרעאלער און וויניפעגער אידען א פיעל מער צופרידענשטעלענדע, ווי די זאך איז אין טאראנטא. ווייל מיר האבען דא ניט קיין אידישען פארטרעטער. וואס זאל ווירקליך נעמען די אימיגראציאנס־זאך צום הארצען.

און דאס איינציגע ארט, וואו עס זענען פאראן אויסזיכטען צו דערווילען א אידען איז אין יענעם וואל־דיסטריקט. וואס איז באקאנט אלס וועסט סענטער. איך אין דעם געגענט זענען די אויסזיכטען ניט אזעלכע גלענצענדע. אויב עס וועלען קאנדידירען א איד און א ניט־איד. אבער דאך זענען אויסזיכטען פאראן.

און מיר ווארענען דעריבער אין צייט.

מיר האבען שטענדיג א טבע צו פארשפעטיגען — אדער מיר קומען צו פרי. אדער צו שפעט.

ווארענען מיר דעריבער אין צייט צו ווערען אקטיוו אין דעם. טאראנטא האט גענוג מאטעריאל פון וואס אויסצוקלייבען א אידישען קאנדידאט.

וועט געלינגען אז ביידע פארטייען זאלען ארויסשטעלען אידישע קאנדידאטען. דאן וועלען מיר זיך קענען פארגינען דעם לוקסוס פון שטימען לויט פארטיי־אנגעהעריגקייט. וועט דאס אבער ניט זיין דער פאל. און א אידישער קאנדידאט וועט זיין נאר אויף איין פארטיי־צעטעל, אדער גאר אלס "אינדעפענדענט", דארף מען קודם כל זעהן, אז עס זאל זיין א פאסיגע פערזאן, אננעמבאר פאר אלעמען, און צווייטענס זאל מען ארבייטען אקטיוו פאר זיין דערוויילונג.

וועלען מיר האבען א אידישען פארלאמענט מיטגליעד פון טאראנטא?
— יא מיר קענען עס האבען. ווען מען וועט נעמען באצייטענס צו זארגען פאר דעם.

און די פרוי האט גערעדט

די ערשטע רעדע פון דער ערשטער פרויען־פארטרעטערין אין'ם קאנאדער סענאט, האנ. קעירין מעקעי ווילסאן, איז געווען א קורצע, אבער דערפאר א זאכליכע. אויב מאדאם ווילסאן זאל ווירקליך געהן אין די טריט פון איר אנגעצייכענטען פראגראם, דאן קאן מען דערווארטען, אז א באדייטענדע ענדערונג זאל אין דער צוקונפט פארקומען צווישען יענע קאנסערוואטיווע אלטע לייט וועלכע שטעלען מיט זיך צונויף דעם סענאט.

א סך קריטיק איז געהערט געווארען אויפ'ן חשבון פונ'ם סענאט. מען האט באשולדיגט יענע "געזעצטע" אלטע לייט אין צופיעל "געזעצטקייט", אדער פארשימעלטען קאנסערוואטיזם. יעדעס מאל ווען עס האט זיך געהאנדעלט וועגען א פראגרעסיווען געזעץ אדער וועגען א געוויסער ראדיקאלער רעפארם, האט דער סענאט שטענדיג געהאט דעם "ניין" גרייט ביי זיך אין קעשענע. און אין די ראדיקאלע און ארבייטער קרייזען אין לאנד איז שוין לאנג אנגעגאנגען א באוועגונג צו פאדערען פון דער פעדעראלער רעגיערונג געוויסע סענאט־רעפארמען.

די ערשטע רעפארם איז געקומען, מיט דער באשטימונג פון א פרוי צום סענאט. און איצט האט די דאזיגע פרוי אנגעצייכענט פאר זיך א פראגראם פון גאנץ אקטיווער ארבייט — א זאך צו וואס די "דזשענטעלמען אף דהי סענייט" זענען גאר ניט געוואוינט געווען.

קודם כל האט זי גערעדט וועגען שלום. דאס איז א גאנץ פאפולערע טעמע. אלע זענען פאראינטערעסירט צו פארזיכערען א שלום אויף דער וועלט. אבער די פרויען, האט זי געזאגט, באגרייפען די וויכטיגקייט פון שלום מער ווי די מענער. ווייל די פרוי איז דאך די, וועלכע ליידט אמשטארקסטען צו אויפהאדעווען די קינדער און צו מאכען זיי, "מיט לייטען גלייך". דערפאר קאן זי שטארקער פילען די שעדליכקייט פון מלחמה.

פאר דעם סענאט איז עס א שטיק רעוואלוציאנערער געדאנק. ווייל ביז איצט האט מען נאך ניט געהערט אז אימיצער זאל דארט פרעדיגען פאסיפיזם.

מאדאם ווילסאן האט אויך אנגערירט די דערציאונגס־פראגע. און האט אנגעוויזען, אז די דאזיגע פראגע דארף ווערען איינער פון די פונדאמענטאלסטע פונקטען פאר מענער. פונקט ווי פאר פרויען.

"די לאנגע געוואוינהייט האט געבראכט מענער צו באטראכטען א סך נידערטרעכטיגסטע זאכען אלס נויטווענדיגקייטען". האט זי ווייטער פארגעזעצט. "אבער פרויען קומען איצט מיט פרישע מוחות צום פאליטישען רודער. און זיי וועלען קעמפען געגען די דאזיגע שעדליכקייטען".

מען קאן ניט לייקענען, אז דאס זענען גאנץ קלארע ווערטער. און אזעלכע ווערטער וועלען מוזען האבען א ווירקונג. איבערהויפט אין דער צייט. ווען אין דער קוויבעקער פראווינץ, ווערט נאך אלץ די פרוי באטראכט אלס "טריף־פסול". דארטען ווערט נאך אלץ ניט דערלייבט א פרוי צו פארנעמען א וויכטיגען פאסטען אין דעם געזעלשאפטליכען אדער פאליטישען לעבען.

"מיר פארגעסען אפט, האט מאדאם ווילסאן ווייטער געזאגט, "אז נאך מיט פיער טויזענט יאר צוריק, האבען פרויען גענומען אן אקטיווען אנטייל אין דעם פאליטישען לעבען. דאס איז געווען דאמאלסט ווען דבורה הנביא איז געווען א ריכטערין ביים אידישען פאלק".

מיט די דאזיגע ווערטער האט מאדאם ווילסאן זיכער אין זינען געהאט קוויבעק, און עס איז גאר קיין ספק ניט, אז עס וועט מוזען געפינען אן אפקלאנג.

ווי עס איז, אלזא, צו זעהן האט מאדאם ווילסאן אנגעצייכענט פאר זיך א גאנצן פראגרעסיווען פראגראם. און אויב זי וועט נאר געהן אין די ראמען פון דעם דאזיגען אנגעצייכענטען פראגראם, קאן מען זיכער דערווארטען באדייטענדע רעפארמען אין דעם "רויטען קאמער", פון קאנאדע.

דאס אידישע לעבען אין בעלגיען

פון אונזער קארעספאנדענט
י. עליאט

אין די אלטע און נייע קהלות. — מען זארגט זיך וועניג וועגען דער ערציהונג פון די אידישע קינדער. — די טענות פון דער אידישער ארבייטער באפעלקערונג.

ווען דער אידישער ישוב אין בעלגיען שלאגט וואס אמאל אלץ טיפערע ווארצלען, און די נעכטיגע עמיגראנטען באטראכטען זיך שוין אלס באזעסענע, וואס האבען דא געפונען א מקום־מנוחה — ווערט פון טאג צו טאג אלץ שארפער די פראגע פון אידישער דערציהונג פאר דעם יונגען דור.

די אימיגראציע קיין בעלגיען האט זיך פיעל פארשטארקט גלייך נאכ'ן קריעג. טויזענטער אידישע ארבייטער, וואס זענען געווען אין דייטשלאנד אויף צוואנגס־ארבייט בעת דער מלחמה, זענען גלייך נאכ'ן וואפען־שטילשטאנד אריבער די בעלגישע גרעניץ און דא זיך באזעצט. די דאזיגע עמיגראנטען זענען געווען על פי רוב יונגעלייט. ווען זיי האבען זיך דא איינגעארדענט האבען זיי אראפגעבראכט קיין בעלגיען זייערע כלות אדער באקאנטע, און האבען אנגעהויבען זיך צו בויען א היים אין בעלגיען. איצט זענען שוין אויפגעוואקסען אין די אידישע גרעסערע און קלענערע ישובים הונדערטער קינדער וואס ווערען גענצליך אפגעריסען פון אידישען מקור.

אז מען רעדט וועגען אנטווערפען און בריסעל, וועגען די עלטערע אידישע ישובים, וואס געבען אויס אזוי פיעל געלט אויף שחיטה־מחלוקת'ן און אנדערע צוועקען — ווערט סתם קלאמוטנע אויפ'ן הארצען, ווען מען זעהט, ווי מען גיט זיך אזוי וועניג אפ מיט דעם יונגען דור, און מען זארגט אזוי וועניג וועגען געבען איהם א אידישע ערציהונג. אמת. סיי אין אנטווערפען און סיי אין בריסעל זארגען די קהילות פאר רעליגיעזע שולען.

דער פאטער, וואס איז אבער וועניגער פרום, אדער האלט זיך סתם פאר א מאדערנעם איד, קומט אויס צו געבען זיינע קינדער א ניט־אידישע ערציהונג. דער פארמעגליכער איד גיט אפילו פריוואט זיינע קינדער א אידישע ערציהונג.

די ניט־פארמעגליכע באדויערען עס און לאזען זייערע קינדער אויסוואקסען אין א פרעמדען גייסט.

אממעהרסטען באמערקט זיך עס צווישען די ארבייטער. די אידישע ארבייטער, צו וועלכער ריכטונג זיי זאלען ניט געהערען, שיקען ניט זייערע קינדער אין קיין רעליגיעזער שולע, און קיין אנדער שולע איז נישטא.

א חוץ אנטווערפען און בריסעל בלייבען פאר אונז די ארבייטער־ישובים אין די קליינע קהילות פון אסטענד און גענט.

אין שארלערוא. א שטארקער אידישער ארבייטער־ישוב. וואקסט אויס א דור פון אידישע ארבייטער־קינדער, וואס קענען אפילו ניט ריידען אידיש. פון לייענען און שרייבען איז דאך שוין אפגערעדט. די עלטערען רעדען טאקע ניט קיין אנדער שפראך ווי אידיש. זיי זענען אבער א גאנצען טאג ביי דער ארבייט. דער פאטער אין קוילען־גרוב און די מוטער — אין פאבריק. דאס קינד בלייבט אין שולע, אין פאנסיאן ביי דער שולע, און זעהט די עלטערען פון זונטאג. עס זענען אפילו דא פאלען — ליידער פיעל פאלען — וואס אידישע ארבייטער קינדער באזוכען קאטוילישע שולען, וועלכע זענען באקוועמער פאר'ן קינד, ווייל זיי געפינען זיך נאהענט, און ווייל מען האט דארט א בעסערע השגחה. עס זענען אמת געמאכט געווארען פרובען פון א פאלקס־שולע אין שארלערוא — איז זי אבער געווען דורך דער איניציאטיווע און מיט דעם שטעמפעל פון א פארטיי. דאס האט די שולע געמאכט פאר א באגרענעצטע, נאר פאר די קינדער פון די אנגעהעריגע אדער סימפאטיקער פון דער דאזיגער פארטיי.

אין ליעזש — דער צווייטער גרויסער ארבייטער־צענטער — איז די לאגע אויך ניט בעסער.

ניט קוקענדיג אויף דעם וואס ליעזש — אלס גרויסע אוניווערזיטעט־שטאדט — פארמאגט שטענדיג הונדערטע אידישע סטודענטען פון פוילען און ליטא, פון ארץ ישראל און פון רוסלאנד, זענען כמעט קיינמאל דא ניט געמאכט געווארען קיין פרובען גרינדען א אידישע שולע און צו באקומען די אונטערשטיצונג פון די סטודענטען. און אויך אין ליעזש איז אויסגעוואקסען א דור פון פארפרעמדטע אידישע קינדער.

די אפיציעלע געמיינדע אין ליעזש האט רעגירונגס־הילף, האט לאקאלען, האט פאנדען צו אויסהאלטען א שולע. זי טוט אבער גארניט, כדי צו עפענען א שולע פאר די אידישע קינדער.

די עמיגראנטען האבען אבער יא א פארלאנג פאר א אידישע שולע, האבען זיי אבער ניט קיין לאקאל, ניט קיין געלט־מיטלען און ניט קיין צייט דערמיט אפצוגעבען. צו דער אפיציעלער געמיינדע געהען זיי ניט. זיי זענען ביי איהר פאררעכענט ווי שטיף־קינדער, פאר וועלכע מען גיט אפ א פרייען פלאץ נאר אין דער שוהל, וואו די עמיגראנטען זענען שטענדיג משלים צו א מנין.

א גרופע ציוניסטישע סטודענטען האט אויף זיך גענומען לעצטענס צו גרינדען אין ליעזש א העברעאישע שולע. האט די שולע מאראליש א גרויסען ערפאלג. דעפוטאטען און אנדערע גרויסע פערזענליכקייטען פון ליעזש, קאטוילען און סאציאליסטען באזוכען די שול און וואונדערען זיך אויף דער מסירות נפש'דיגער ארבייט פון א פאר יונגעלייט. סטודענטען. האט אבער די שולע מאטעריעלע זארגען. מען דארף האבען א פאסיגען לאקאל. מען דארף צאהלען די לעהרערס כאטש א הונגער־לוין, מען דארף איינקויפען שול־מכשירים וכדומה. דראהט איצט דער שולע א אונטערגאנג.

וועגען פאראייניגען זיך מיט דער אפיציעלער געמיינדע און אזוי ארום פארשטארקערען און פארזיכערען די עקזיסטענץ פון דער שולע — איז נאך קיין רייד ניט. אויב אין גערעכטען אידישען אנטווערפען קענען זיך צוויי רעליגיעזע געמיינדעס פון מזרח־אידען ניט פאראייניגען און זיי האלטען אויס באזונדערע בתי־קברות, טא ווי זאלען זיך פאראייניגען „אסט־אידען” מיט א געמיינדע פון „יאהודים”.

אין סערעין — דער דריטער אידישער ארבייטער־צענטער — שאפט זיך שוין א אידישע קהילה אויך דארט איז געווען די ערשטע אויפגאבע צו באזארגען די אידען מיט כשרות און מיט א רעליגיעזער שולע. אבער מען גיט שוין איבער, אז פיעל אידישע ארבייטער וועלען אין דער שולע זייערע קינדער ניט שיקען, און זיי וועלען בלייבען ווייטער ווי געווען — אפגעריסען פון אידענטום.

אין די איבעריגע קליינע אידישע ארבייטער־ישובים, ווי אין רעאין, לא לוביער, ווערוויע, מאנס און אנדערע, זענען בכלל ניטא קיין קהלה ארגאניזאציעס, און די רעליגיעזע קהילות פון די גרעסערע שטעדט זארגען אויך ניט פאר אט די קלענערע אידישע קבוצים.

אין אסטענדע און גענט זענען דא קליינע פרובען פון אידישע שולען. זיי באפרידיגען אבער ניט די גאנצע אידישע באפעלקערונג.

דערמיט שעפט זיך אויס דאס גאנצע אידישע שול־וועזען ביי די אידישע ישובים אין בעלגיען. און עס בלייבט ווייטער ניט פארענטפערט די פראגע וועגען ערציהונג פון די אידישע עמיגראנטען־קינדער אין בעלגיען.

און דא מוזען מיר קומען צום אויספיהר, אז דאס איז די הייליגע אויפגאבע פון די קהילות. וועלען די קהילות ניט זארגען פאר דער ערציהונג פון די קינדער פון אלע פאלקס שיכטען, וועט אין דעם קומענדען דור באדראהט ווערען זייער אייגענע עקזיסטענץ.

די קהילות־פארוואלטונגען דארפען פארשטעהן אז זיי זענען פארטרעטער פון אלע שיכטען פון אידען אין בעלגיען, און זיי דארפען אויסשפרייטען זייער טעטיגקייט אויף דעם גאנצען כלל. דעמאלט וועלען די קהילות אליין שטארק ווערען, און דעמאלט וועט אויך דאס בעלגישע אידענטום פארשטארקט ווערען.

א חוץ די קהילות וואלט נאך א קערפערשאפט זיך געדארפט אפגעבען מיט אידישער דערציהונג. דאס זענען די ציוניסטען. די ציוניסטישע פעדעראציע אין בעלגיען איז גענוג שטארק אנגעזעהן, זי האט אבער ניט אין איהר פראגראם קיין ליניע פון ארבייט אין די קהילות און אויך ניט קיין דערציהונגס־ארבייט. די ציוניסטישע פיהרער אין בעלגיען זענען אפילו מיטגלידער אין די אפזינדערונגס קהילות. ווי למשל, אין דער אגודה'יסטישער „מחזקי הדת” פון אנטווערפען, און עס פאלט זיי אפילו ניט איין אפט א טראכט צו טון, אז מיט דער אנגעהעריגקייט צו אזא קהלה, זענען זיי זיך אליין סותר.

די ציוניסטען אין בעלגיען, ווען זיי ווילען האבען א דור פון נאכפאלגער, און ווען זיי ווילען באמת מיטהעלפען צו דער פארווירקליכונג פון דער אויפגאבע אויפצולעבען דאס פאלק — דארפען אנווענדען איצט א גרויסע אויפמערקזאמקייט אויף דער ערציהונגס־פראגע אין בעלגיען.

זיי דארפען אויסקעמפען אין די קהילות, וואו זיי זענען זעהר אנגעזעהן, אז די ערציהונגס־ארבייט זאל זיין פאר אלע שיכטען פון דעם נייעם אידישען ישוב אין בעלגיען.

די „ווילנער טרופע”

(א בריעף פון ניו יארק)
פון ל. מלאך

(שלום)

די יוניע איז גיכער א... טראסט, איידער א פראפעסיאנעלער פאראיין. דאס איז ניט בלויז די אקטיארען יוניע, נאר די יוניעס די אנדערע וואס זענען אריופגעצוואונגען אויפ'ן אידישען טעאטער זענען א טראסט צווישען זיך, קיין אנדערע לאזט מען ניט צו. די יוניע צווינגט ארויף אויף א טעאטער א געוויסע צאהל אקטיארען וואס געהערען צו איהר ארגאניזאציע. פון פראפעסיאנעלען שטאנדפונקט איז עס אוודאי און אוודאי א בארעכטיגטע. אבער טעאטער ווי קונסט איז א יוצא מן הכלל. אקטיארען געהען צו צום ענין רוין פראפעסיאנעל. דער בודזשעט אין א אידיש טעאטער איז העכער צעהן טויזענט דאלאר א וואך אויסגאבען, און ווען אפילו ביי די בעסטע געשעפטען ברענגט עס ניט די געהעריגע סומע וואס זאל דערקען די אויסגאבען.

עס דרעהען זיך ארום אין אמעריקע גוטע יונגע שוישפילער וואס וואלטען געווען א ברכה פאר די טעאטערס און א דערפרישונג פאר דעם צושויער, זיי קאנען זיך אבער ניט דערשלאגען צו קיין טעאטער. די יוניע־טראסט דערלאזט ניט. און אויב עס שפילען איינציגע אין געוויסע טעאטערן, איז עס אלס א באזונדערע לאסט פאר דעם טעאטער איינגעטימער, ווייל אויף יעדען ניט־יוניאן שוישפילער מוז ער צונעהמען נאך א ספעציעלען „יוניע־מיטגליעד” צי ער איז נויטיג אדער ניט נויטיג.

די פראווינץ, איך מיין די ברייטע, גרויסע צעווארפענע אמעריקאנער פראווינץ, לעבט נאך א גוט אידיש טעאטער. מיט'ן אויסנאהם פון עטליכע גרויסע שטעדט, שפילט מען אין דער פראווינץ שלעכט אידיש טעאטער. די ווילנער טרופע אויף קאאפעראטיווע יסודות, וואלט זיך, אין דער פראווינץ אויפגעלעבט. דערלאזט מען ניט. זיי זענען „נאן יוניאן” אקטיארען. דער טראסט־פראפעסיאנאליזם איז אין אמעריקע גוט ארגאניזירט. היינט שיץ איך דיך, מארגען וועסטו מיך שיצען. און שיצען הייסט קענען דעם פרעמדען. דער וואס האט ניט געהאט דאס גליק מיט צוואנציג יאהר צוריק צו קומען קיין אמעריקע. און שטעהן ביים אנהויב, ווען דער לעקאך איז געשניטען געווארען, די יוניאנס האבען זיך געגרינדעט.

די „יוניע” באטראכט אבער א טעאטער פון ווייניגער ווי דריי הונדערט פלעצער אלס ניט קיין פראפעסיאנעל טעאטער, נאר עפעס פאר ליעבהאבער, פאראיינען. דעליטאנטען טרופעס מיט וואס עס לוינט זיך ניט צו פארנעהמען. די ווילנער טרופע האט זיך מיט די לעצטע כוחות ארומגענומען כדי שוין ניט איינצואנצען צו צעפאלען, געדונגען דאס אינטימע טעאטער און זיך דארט איינגענעסט.

מיט א ניט געלונגענע פיעסע, אבער מיט א זעהר געלונגענער אויפפיהרונג פון ב. עפעלבוים'ס „גערענגעל”, איז די פיעסע באלד אראפגענאנגען, און איבערגעלאזט דעם פרוב פון דער „ווילנער טרופע” אין פארצווייפלונג. אבער א נס איז פאר זיי געשעהן. א פיעסע האט געראטעוועט! גאטעספעלד'ס קאמעדיע „פרנסה”. א לייכטע, הומארפולע, אמעריקאניש נייע־שטייגער־שטיק האט זיי ארויסגעהויבען. זיי האבען א גאנצען סעזאן געשפילט די איינע פיעסע; געשפילט ניי, עהרליך, אהן „סטאר”, אהן אויבער־חכמות אבער קאליריפול. מ'האט געלאכט, שטארק געלאכט, דער עולם איז געקומען; די „ווילנער” האבען זיך צוריק טיילוויז געפונען.

וואלט זיי די „יוניע” געגעבען די געלעגענהייט ביים סוף פון סעזאן צו שפילען די זעלבע פיעסע אין טעאטער צענטער אין ניו יארק אויף 2־טען עווענין, וואלטען זיי זיך און די „מענעדזשערס” די טעאטער איינגעטימער א ביסעל געראטעוועט. מען האט זיי די געלעגענהייט ניט געגעבען, בלויז נאך טיילוויז פארשטעקט טיעף אין ברוקלין און אין עטליכע שטעדט אין דער פראווינץ. מאראליש און מאטעריעליש האבען זיי אויסגענומען ביים עולם.

דאס יאהר איז שוין שלימזל'דיגער פאר די „ווילנער”. צוליעב סיבות איז זיי ניט געלונגען דאס קליינע טעאטערל מיט די „אומשעדליכע” 299 זיץ־פלעצער צו קריגען. זיי האבען זיך דערנאהנטערט צו ניו יארק צו. אויך אין דער בראנקס, אבער דאס טעאטער איז א וואלד, קנאפע צוויי טויזענט פלעצער זענען דארט פאראן. דער באלעבאס פון טעאטער איז א איטאליענער, וואס האט שוין צו זיינע לאנדסלייט, די איטאליענער, מעהר קיין חשק ניט צוצולייגען געלט. דער גוי האט אריינגענומען די „ווילנער” צו זיך, פארשטעהט זיך, אז דאס ערשטע זאל ער אראפנעהמען דירה־געלט, ווייל ווי שלעכט עס זאל ניט זיין, אלץ אויף דירה־געלט וועט עס דאך טראגען.

די „ווילנער” זענען איינגענאנגען. די אקטיארען יוניע האט ניט געמאכט זיין שטערונג, מ'האט פארקוקט; אפנים מען האט אליין פאראויסגעזעהן, אז קיין גרויסע גליקען וועלען די „ווילנער” ניט מאכען.

צו די „ווילנער” איז איצט צוגעקומען א סטאר, אבער פון די סטארס וואס זענען ניט שעדליך פאר'ן טעאטער, און וועם מען דארף שפילען מען ניט קיין הויפט ראלע, דאס איז דער יונגער, באגאבטער שוישפילער יוסף בולאוו.

בולאוו, וואס האט געשפילט א באדייטענדיגע ראלע און זיך אזוי ברייט אנגעזעהן אין דער ווילנער טרופע, וואס איז געבליבען אין אייראפע, פול מיט טאלאנט און איינגעארטיגען חן — הן אלס שוישפילער הן אלס רעזשיסאר. האט דוקא אין אמעריקע „אויסגענומען”. בולאוו איז געקומען שטיל, אהן קולות וברקים. זיין דערפאלג אין קונסט־טעאטער איז געווען א שעהנער, אבער בולאוו האט נאך א סעזאן שפילען פארלאזען מאריס שווארץ'ן, ווייל זיינע אמביציעס זענען גערינגעלט געווארען. ער האט אויסגעקליבען א וועג פאר זיך א בעסערען. דאס וואס מארעווסקי טוט היינט אין ברקה, האט בולאוו גרוויליג אויפגענומען, בולאוו האט אנגעפיהרט מיט דער דראמאטישער געזעלשאפט אין שיקאגא און אויפגעפיהרט מיט זיי עטליכע געהעריגע זאכען.

בולאוו'ן האט מען ליעב אין ניו יארק. בולאוו איז איצט מיט די „ווילנער”. דאס אידישע טעאטער לעבט איבער א קריזיס, און די „ווילנער” אודאי. דער פונקט ווי זייער טעאטער ליגט איז א טויטער.

איך האב געזעהן דריי פיעסען וואס די „ווילנער” האבען אויפגעפיהרט, במשך דעם סעזאן. פראנצישעק לאנגער'ס מערקווירדיגע פיעסע „פעריפעריע”, ביי זיי האט עס געהייסען „מארד”, דער נאמען האט אפשר דערמארדעט דעם דערפאלג וואס א פיעסע מיט אזא אויפפיהרונג און מיט אזא שפילען, האט געמוזט ברענגען. בכלל איז כדאי אנצוווייזען אויף א שלעכטען מנהג אין אידישען טעאטער פון אליין צוקלעהרען די פיעסען.

אין די דאזיגע פיעסע האט יוסף בולאוו געגלאנצט מיט הונדערטער קרוינען פון זיין טאלאנט, מערקווירדיגע גראציע, געשיקטליכקייט, דינעם טראגישען הומאר. א מענש וואס טראגט זיך ארום מיט אזא מורא'דיגע זאך ווי דער געוויסען פון א דער'הרג'עטען מענש אויף זיך, מיט אזוי פיעל מענשליכע, שוישפילערישע מיטלען. בולאוו האט א פארטנערין דאס גאסען־מיידעל אננא צרניקאן, ווען ער באנעהט א מענשלעכן מארד. אומשולדיג ליגט ער אוועק מיט איין קלאפ איהר'ס א גאסט. דעם דאזיגען טאט נעהמט ער אויף גרינג און דרעהט זיך מיט א דינעם, זוידענעם הומאר פון דער אומאנגענעהמער לאגע. אבער דאס דריקעניש וואס ער מוז אי זיין בח אי זיין געוויסען פארשטעקען שרייט אין איהם, און שרייט ניט מיט קיין פינסטערע מעלאדראמאטישע ברייטענער, נאר דורך אזוי פיעל הומאר, אזעלכע פיין צונעטראכטע הן מצד דעם אויטאר, הן מצד דעם רעזשיסאר, מיטלען.

די פיעסע וואס באשטעהט פון עלף בילדער, אדער עלף פראגמענטען, האלט דעם עולם, (אויב אזעלכער קומט נאר) אין א מערקווירדיגער פארכאפטער שפאנונג. די מיטגלידער פון דער טרופע האלטען שפאנונג מיט זייערע ארייגפאלנדיגע טענער אויפ'ן ריכטיגען ארט. די פיעסע איז א עפיזאדען פיעסע, אדער א עפיזאד פיעסע. עס איז א „סטאר” פיעסע, און אלע ארום דארפען „אונטערשפילען” דעם הויפט, אדער די הויפט שוישפילער. אבער יעדער שאפט א טיפ פאר זיך, א שטיק פיעסע, א שטיק לעבען, א שטיק פארב.

די צווייטע פיעסע איז געווען א. קאציזנע'ס „גר צדק”. ביי א געלעגנהייט האב איך וועגען דער פיעסע שוין געשריבען און האב ניט וואס מוסיף צו זיין. איך האב שוין געזעהן די פיעסע אין פארשידענע אויפפיהרונגען, טאקע ביי בולאוו'ן אליין אין שיקאגא מיט דער דראמאטישער געזעלשאפט. די פיעסע האט א סך געוואונען מיט בולאוו'ס באארבייטונג פון דעם דריטען אקט. ביי קאציזנע איז א אומגליק געשעהן, ער האט זיך אריינגעפלאנטערט אין א דריטען אקט, ניט נאר וואס ער קלעפט זיך ניט צו דער פיעסע, נאר שוואכט אפ דעם טענדענץ פון שטיק, די אידעע לענקט זיך אויס. וואלט קאציזנע דעם אקט איינגאנצען אויסגעשניטען, וואלט פשוט די פיעסע אויפגעלעבט. בולאוו האט דעם אקט רעדוצירט און אוועקגעווארפען אפילו אין אנדער ריכטונג ניט נאר מיט א „אויסטייטשונג” אין דער רעזשי, נאר א ענדערונג אין טעקסט. ס'איז קעגען מחבר א זינד, אבער פאר דער פיעסע א געווינס.

אגב, די גאנצע פרעסע האט געלויבט פיעל אדער ווייניגער די אויפפיהרונג, בלויז דר. א. מקדוני האט די פיעסע ניט נאר אראפגעריסען, נאר אויסגעגאסען כל חמתו אויף דעם מחבר, און אפילו זי באטיטעלט אלס א גראפאמאן. און די פיעסע גאנץ היבשלאך אלס א... שונד פיעסע.

די פיעסע איז געשטעלט געווארען שעהן, האלב סטיליסטיש, אנגעפיקעווט מיט שטימונג און עפעקטען. אבער קיין ספעציעלע אויסצייכענונג פון די שוישפילער האט זיך ניט אנגעזעהן. ניט בולאוו אלס דער גר צדק, און ניט ליובא קאדיסאן אלס נחמה'לע. זיי זענען געווען נאך מעהר ווי גוט אין זייערע ראלען. אבער עס האט ניט ארויסגעשטראהלט יענער אינערליכער אמת, דאס איבערצייגענדיגע פון זייער דראמע. דאס איז אפשר שולדיג דאס ווערק גופא.

פארקעהרט, די אומבאדייטענדע, די עפיזאדען ראלען זענען באדייטענדיג געווארען. די סביבה האט זיך שטארק אנגעזעהן און האט מיטגעריסען. נח נאכבוש האט זיך אריינגעריסען אין די הערצער פון די צוקוקער מיט א קליינע ראל וואס איז אויסגעוואקסען געווארען און זיך דערהויבען, די ראל פון „יאשעק” דעם שניידער, דאס איז א שטיק סקולפטור וואס איז באלעבט געווארען ניט נאר פון א קינסטלער'ס שאפונג, נאר פון דעם הויך פון לעבען.

די דריטע פיעסע ביי די „ווילנער” איז פולדא'ס א קאמעדיע „אלטע בחורים”, וואס הויבט ערשט אן צו געהן.

שוין עטליכע טעג ווי מען זעהט ניט אין די צייטונגען קיין אנאנסען פון דער „ווילנער טרופע”. דאס הייסט ניט אז דאס טעאטער האט זיך פארמאכט, פארקעהרט, די „ווילנער” אנאנסירען צום פובליקום דורך א גאנץ פרימיטיווען מיטעל, דורך פערזענליכע באקאנטמאכונגען, דורך טעלעפאן און פון דער ביהנע אראפ.

די סיבה איז: „יוניע”.

ווידער פסוק יוניאן.

ווי איך האב דערמאנט אין דאס אידישע טעאטער אונטערגעווארפען ניט איין יוניע, פון די אקטיארען. עס איז פאראן א יוניאן פון די מוזיקער, פון די טעכנישע ביהנע ארבייטער, פון די טיהר היטער און די וואס ווייזען אן די זיץ־פלעצער.

דאס אידישע טעאטער, דער גורל פון אידישען טעאטער ליגט גאנץ אפט ביי זיי אין די הענט.

קודם די ביהנע־ארבייטער, אדער ווי זיי ווערען אנגערופען „סטיידזש הענדס”. צו דער יוניאן געהערען די עלעקטראטעכניקער, די וואס שטעלען אויף און נעהמען צו די דעקאראציעס, וואס מאכען אלערליי עפעקטען אונטער די ביהנע און וואס ציהען די פארהאנג.

זייער יוניאן איז א שטארקע... ביי די אידישע טעאטערס. אין נו'איש טעאטערס עקזיסטירט עס ניט. נו'איש טעאטער איז בכלל ניט אזא זיכערע זאך ווי דאס אידישע. יא, ווי איראניש דאס זאל ניט קלינגען. ביי די גוים אויף בראדוויי, אז מען שטעלט א פיעסע, דינגט מען א קאמפאניע שוישפילער, מען פאסט צו אזעלכע וואס זענען ראוי פאר דער פיעסע, און במילא דעם גאנצען טעכנישען פערסאנאל פאר דער פיעסע. איז די פיעסע אן ערפאלג איז גוט, אויב ניט — האט קיינער גארניט צו קיינעם און אוים.

ביים אידישען טעאטער איז די לאגע אן אנדערע, יעדער איינהאבער מוז האבען א געהעריגע צאהל אנגעשטעלטע פונ'ם טעכנישען פערסאנאל. דער מינימום שכירות איז 110 דאלאר א וואך. עטליכע שעה א טאג ארבייט. פאר יעדע עטליכע מינוט וואס די פארשטעלונג פארשפעטיגט זיך ווערט פאר זיי גערעכענט א שעה אלס איבערצייט.

עס איז פאראן ארבייטען וואס מען קאן עס אליין טאן, פארקעהרט, עס איז א קינסטלערישע סכנה דער טעכנישער פערסאנאל זאל עס טאן, געוויסע עפעקטען, געוויסע שטימונגען ארויסרופען אונטער דער ביהנע. לויט'ן געזעץ אבער פון דער יוניאן טאר קיינער פון די ארטיסטען, דירעקטארען אדער רעזשיסארען גארניט טאן אונטער דער ביהנע. מען דערציילט, אז ווען סטאניסלאווסקי איז געווען אין ניו יארק און האט אויפגעפיהרט א פיעסע, איז ביי א געוויסע סצענע ווען עס הערט זיך ערגעץ וויית, ערגעץ טיעף קלינגען. דעם גלאק טרויט סטאניסלאווסקי קיינעם ניט. ער איז אליין איינגעאיבט אין די טענער, ער

(פארזעצונג אויף פיידזש 5)

די ארבייטער וועלט

אינ'ם ארבייטער לעבען

פון צפורי.

וויכטיגע פאסירונגען אין דער ארבייטער באוועגונג איבער דער גאנצער וועלט.

די היגע ארבייטערשאפט וועט זיך אין גיכען באנייען מיט א שעהנער, נייער היים. א באשלוס איז אנגענומען געווארען צו צוטרעטען אינגיכען צו אנהויבען בויען א נייע ארבייטער געביידע וועלכע זאל באטרעפען איבער זעקס הונדערט טויזענט דאלאר. עס איז פארשטאנען געווארען, אז דער איצטיגער לייבאר טעמפעל אויף טשוירטש סטריט איז אלט, און איז מער ניט צוגעפאסט פאר די צוועקען פאר וועלכע ער דינט.

דער איצטיגער לייבאר טעמפעל איז אפגעקויפט געווארען מיט 30 יאר צוריק, און אין דער צייט, ווען ער איז געקויפט געווארען איז ער געווען מער ווי גענוג פאר דעם צוועק.

* * *

אין קעמדען, ניו-דזשורזי, האט זיך, מיט א צייט צוריק אפגעשפילט אן אקט, וועלכער קאן פאררעכענט ווערען אלס איינער פון די ברוטאלסטע אויפ'ן חשבון פון דער איצטיגער ארדנונג.

די מעכטיגע אמעריקאנער אייזנבאן פירמע באקאנט אונטער'ן נאמען אלס "די פענסילווייניא רייל ראוד קאמפאניע" האט אין דעם דאזיגען שטעדטעל געהאט א סטאנציע, פונקט אזוי גוט ווי זי האט עס אין א סך אנדערע אמעריקאנער שטעדטלאך. ארום דער דאזיגער סטאנציע זענען פאראן טרעקס אויף וועלכע די צוגען גליטשען זיך אריין און גליטשען זיך ארויס פון שטעדטעל. עס זענען געוועהנליך פאראן אלערליי צוגען. עס זענען פאראן, למשל, פאסאזשיר-צוגען און עס זענען אויך פאראן פראכט צוגען.

מאכט זיך א מעשה אז עס קומט אריין ביים סטאנציע א וואגאן, אנגעלאדען מיט קוילען, און אביסעל פון די קוילען האט בעת'ן פאהרען אראפגעגליטשט זיך פונ'ם וואגאן. אזעלכע וואגאנעס מיט קוילען קומען אפט, זעהר אפט צו יענעם סטיישאן, און יעדעס מאל פאסירט עס, אז אביסעל פון די קוילען קויקעלט זיך ארונטער און עס בלייבט ליגען ביי די זייטען פון די טרעקס.

כדי קיינער זאל זיך, חלילה, ניט קאנען באנוצען מיט דעם ביסעל פון די אראפגעפאלענע קוילען, האט די קאמפאניע אנגעשטעלט ביי יעדער סטאנציע אירען אן אייגענעם פאליסמאן, און האט אים אנגעשטאפט מיט גענוג געוועהר אין האנט, כדי ער זאל זיך האבען מיט וואס צו "פארטיידיגען" געגען די עטליכע ארימע לייט וואס ווילען קומען צונויפקלייבען די קוילען.

ווייסען שוין די ארימע פאמיליעס פון קעמדען, אז מען טאר ניט געהן צום סטאנציע קלייבען קוילען. אבער וואס טוט מען פארט, ווען אין הויז איז קאלט און דער פראסט אין דרויסען איז שטארק, און עס ווילט זיך דערווארימען די נשמה? דאמאלסט שטעלט מען איין דאס לעבען און מען לאזט זיך געהן צום סטיישאן, מיט דער האפנונג אפשר וועט דער פאליסמאן ניט באמערקען, און מען וועט קענען עפעס צונויפקלייבען.

און אין א קאלטען, פראסטיגען טאג, מיט עטליכע וואכען צוריק, איז אין אן ארים הייזקעלע אין קעמדען געזעסען אן אלטע, נעגערישע פרוי צוזאמען מיט איר יונג איינגעלע "דזשערי", און האבען געציטערט פאר קעלט. אבער קיין געלט מיט וואס צו קויפען קוילען איז ניטא. רופט זיך אן די דערפרוירענע מוטער צו איר איינגעלע: "דזשערי, נעם דעם שעפעלע, און לויף צו צום סטיישאן, אפשר וועסטו געפינען דארטען אביסעל קוילען וועלען מיר מאכען ווארים אין הויז".

האט דזשערי גענומען דאס שעפעלע און איז אוועק צו די קוילען יארדס. צוקומענדיג צו די יארדס, האט דזשערי זיך אויסגעשטרעקט אויף דער ערד און האט אנגעפאנגען צו זוכען און נישטערען אינ'ם קוילען-מיסט. בעת ער האט געזוכט די קוילען, האבען זיינע צוויי פינקלענדיגע אויגען ניט גערוהט. מיט איין אויג האט ער געזוכט אין די קוילען און מיט'ן צווייטען האט ער געקוקט צו דער זייט וואו עס געפינט זיך דער ספעשעל פאליסמאן וואס די פענסילווייניא רייל ראוד קאמפאניע האט אוועקגעשטעלט צו היטען איהרע קוילען-יארדס. דזשערי האט זיך געאיילט ווייל ער האט גאנץ גוט געוואוסט אז אויב דער פאליסמאן וועט איהם כאפען, וועט ער איהם אנברעכען די ביינער אדער אוועקשלעפען אין פריזאן. דאס ערגסטע פארוואס דזשערי האט זיך געשראקען איז אבער געווען פאר דעם שעפעלע קוילען וואס ער וועט פארלירען, אויב דער פאליסמאן וועט איהם כאפען.

זיין הערצעלע האט געטאנצט פאר פרייד ווען דאס שעפעלע איז אלץ געווארען פולער מיט קוילען. ווען זיין מאמע וועט דאס שעפעלע מיט קוילען דערזעהן, וועלען אירע אויגען אויפבליצען פון שמחה, האט ער געטראכט.

פלוצלונג האט דזשערי מיט זיין איינציגען אויגעל דערזעהן פון ווייטענס דעם פאליסמאן. ער איז אויפגעשפרונגען פון דער ערד מיט דער פלינקייט פון א קעצעל און האט אנגעפאנגען ארויסצולויפען פון דעם יארד. לויפענדיג און טראגענדיג צו זיך דאס שעפעל מיט קוילען, האט דזשערי געהערט די גראבע שטימע פון דעם פאליסמאן. ער האט געהערט ווי דער פאליסמאן שרייט:

"העי, דו, נידערטרעכטיגער נעגער! דו גנב! שטעל זיך אפ! גיב צוריק די קוילען".

אבער דזשערי האט זיך ניט אפגעשטעלט. ער איז געלאפען אלץ ווייטער און ווייטער. איצט זיך אפצושטעלען האט געמיינט פריזאן און פארלירען די קוילען אויף וועלכע די מאמע ווארט אין דער היים.

"טראך!"

עפעס האט א קנאל געטאן אין דער לופטען און דזשערי איז אומגעפאלען אויף דער ערד. א פארבייפאהרענדער אויטאמאביל דרייווער איז צוגעלאפען און האט דאס איינגעלע אפגעפיהרט אין האספיטאל.

ווען מען האט דזשערי'ן געבראכט אין האספיטאל און דער דאקטאר האט אויף איהם א קוק געטאן, האט ער א שאקעל געטאן מיט'ן קאפ און געזאגט: — "עס טוט מיר לייד, שוין צו שפעט!"

אט דאס איז די טראגעדיע וואס האט, ניט לאנג צוריק, פאסירט אין קעמדען און ווען די נייעס פון דעם דאזיגען ברוטאלען מארד איז באקאנט געווארען זענען מענשען געבליבען פארשטיינערט.

פארוואס? פרעגט מען זיך איצט. פארוואס האט דער פאליסמאן געדארפט באגעהן אזא ברוטאלען מארד? געגען וועמען האט ער זיך באשיצט? האט ער אפשר מורא געהאט אז דער "פריזאנער" וועט זיך שטעלען געגען איהם און וועט איהם אנגרייפען? אט אזוי האבען מענשען געפרעגט, פרעגען איצט און וועלען שטענדיג פרעגען ווען זיי וועלען זיך דערמאנען אן דיזען ברוטאלען און אומבארעכטיגטען מארד.

* * *

די פאסירונגען פון יאר 1905 אין דער אמאליגער, צארישער רוסלאנד, זענען אלעמען נאך גאנץ גוט באקאנט. דאמאלסט, ווען דער רעוואלוציאנערער פארזוך איז דערטרונקען געווארען אין א בלוט-באד. דעם 9-טען פעברואר פון יאר 1905 האבען די פעטערבורגער ארבייטער צוגעשטעלט א פעטיציע צום "צאר" ניקאלאי, וואו זיי האבען ארויסגעשטעלט זייערע פאדערונגען. די דאזיגע פעטיציע איז געבליבען א היסטארישער דאקומענט ביז'ן היינטיגען טאג. צוליעב דער היסטארישער וויכטיגקייט וועט זיין כדאי צו ברענגען פאר די לעזער פון "זשורנאל" איינינע וויכטיגע אויסצוגען פון דעם דאזיגען דאקומענט.

די פעטיציע איז דאמאלסט פארעפנטליכט געווארען אין א רעוואלוציאנערער אויסגאבע פון די אנטלאפענע רוסישע רעוואלוציאנערען אין דער שווייץ און פון דארטען ווערט עס איבערגעדרוקט.

קייסער!

מיר, פעטערבורגער ארבייטער, אונזערע קינדער און שוואכע אלטע עלטערען, זענען געקומען צו דיר, קייסער, זוכען דעם אמת און פארטיידיגונג.

מיר זענען פאראימט געווארען, מען דריקט אונז, מען באלאסטעט אונז מיט שווערער ארבייט, וועלכע איז איבער אונזערע קרעפטען. מען מאכט אונז צו שפאט, מען אנערקענט אונז נישט פאר מענשען, מען באציהט זיך צו אונז, ווי צו פיינט.

מיר האבען געליטען, נאר אלץ ווייטער און ווייטער שפארט מען אונז אין תהום פון ארימקייט, אומרעכט און אומוויסענהייט; דער דעספאטיזם און ווילקיר ווערגען אונז און עס פארכאפט אונז דער אטעם. — נישטא מעהר קיין כוחות, קייסער, צו אונזער געדולד איז געקומען א סוף.

פאר אונז איז אנגעקומען יענער שרעקליכער מאמענט, ווען עס איז בעסער דער טויט, איידער ווייטער צו ליידען אומדערטרעגליכע צרות.

און אט האבען מיר געווארפען די ארבייט און דערקלערען אונזערע בעלעבאטים, אז מיר וועלען נישט שטעלען זיך צוריק צו דער ארבייט, ביז מען וועט ניט דערפילען אונזערע פאדערונגען. נישט קיין סך האבען מיר געבעטען. מיר האבען פארלאנגט נאר דאס, אן וואס דער לעבען איז נישט קיין לעבען, נאר א קאטארגע, אייביגע ליידען.

אונזער ערשטע בקשה איז געווען, אז די באלעבאטים זאלען צוזאמען מיט אונז ארומקלערען אונזערע באדערפענישען. נאר אפילו דאס האט מען אונז אנטזאגט. מען האט אונז פארבאטען צו רעדען וועגען אונזערע באדערפענישען, געפינענדיג, אז לויט דעם געזעץ האבען מיר קיין רעכט נישט דאס צו טאן. אויך פאר אומגעזעצליך האט מען דערקלערט אונזערע בקשות צו פארקירצען דעם ארבייטס-טאג ביז 8 שעה און צו באשטימען די פרייזען אויף אונזער ארבייט צוזאמען מיט אונז און מיט אונזער הסכמה, צו באטראכטען אונזערע סכסוכים מיט דער נידעריגערער אדמיניסטראציע פון פאבריק: העכערען די איינפאכע ארבייטער און די פרויען די שכירות פאר זייער ארבייט ביז 1 רובל א טאג; אפשאפען די איבער-שעה'ן ארבייט, היילען אונז אויפמערקזאם און אן באליידיגונגען, איינריכטען די ווערקשטאטען אזוי, אז מען זאל קענען אין זיי ארבייטען, און נישט געפינען אין זיי דעם טויט פון שרעקליכע צוג-ווינטען, רעגען און שניי.

אלץ האבען אונזערע באלעבאטים דערקלערט פאר אומגעזעצליך. יעדע בקשה אונזערע — איז א פארברעך, און אונזער פארלאנג צו פארבעסערען אונזער לאגע — איז א חוצפה, א באליידיגונג פאר אונזערע באלעבאטים. קייסער, מיר זענען דא מעהר ווי 300,000 מאן — און דאס זענען מענשען נאר פון אויסזעהן, פון געשטאלט, אין דער אמת'ן האבען מיר נישט קיין איין מענשליכען רעכט. אפילו דעם רעכט צו רעדען, דענקען, צונויפקלייבען זיך, ארומקלערען אונזערע באדערפענישען, פארזוכען מיטלען צו פארבעסערען אונזער לאגע.

יעדען פון אונז, ווער עס הויבט אויף די שטימע — אום צו פארטיידיגען די אינטערעסען פון ארבייטער-קלאס — ווארפט מען אין טורמע, מען פארשיקט; א גוט הארץ, רחמנות — ווערען באשטראפט ווי א פארברעכען. מיטלייד האבען מיט דעם פארפלאגטען ארענטליכען ארבייטס-מאן — דאס הייסט באגעהן א שווערען פארברעכען. — קייסער, צי איז דאס דען נישט דערווידער די געטליכע געזעצען, מיט דעם גענאד פון וועלכע דו געוועלטיגסט? צי איז דען נישט בעסער צו שטארבען, צו שטארבען און אלעמען — אלע ארבייטס-לייט אין רוסלאנד? זאלען לעבען און הנאה האבען פון לעבען די קאפיטאליסטען און טשינאווניקעס. אט, וואס אונז שטעהט פאר, קייסער!

און דאס טאקע האט אונז צונויפגעקלייבען פאר די ווענט פון דיין פאלאץ. דא זוכען מיר אונזער לעצטע רעטונג.

אנטזאג נישט צו-העלפען דיין פאלק. פיהר איהם ארויס פון קבר פון אומרעכט, ארמוט און אומוויסענהייט. גיב איהם די מעגליכקייט אליין צו שאפען זיין שיקזאל, ווארף פון איהם אראפ דעם אומדערטרעגליכען יאך פון די טשינאווניקעס. צושטער די וואנט צווישען זיך און דיין פאלק און זאל ער פארוואלטען איבער דעם לאנד צוזאמען מיט דיר. דו ביזט דאך געשטעלט געווארען צום גליק פון פאלק, אבער דיזען גליק רייסען ארויס די טשינאווניקעס פון אונזערע הענט. צו אונז קומט ער נישט אן, מיר באקומען נאר ליידען און דערניעדרונג.

באטראכט אן צארן אונזערע בקשות, זיי מיינען נישט קיין בייז, נאר גוטס, אזוי ווי פאר אונז, אזוי אויך פאר דיר, קייסער. נישט חוצפה רעדט אין אונז, נאר דער באוואוסטזיין פון דער נויטווענדיגקייט צו באפרייען זיך פון דער לאגע, וועלכע איז אומדערטרעגליך פאר אלעמען. רוסלאנד איז צו גרויס, איהרע באדערפענישען זענען צו פילארטיג און צאלרייך, אז די טשינאווניקעס אליין זאלען קענען זיין די פארוואלטער פון איהר. עס איז נויטווענדיג, אז דאס פאלק זעלבסט זאל זיך העלפען, ווייל נאר ער ווייסט זיינע אמת'ע באדערפענישען. טא שטויס נישט אפ זיין הילף: נעהם איהר אן, הייס גלייך, נישט ווארטענדיג, אויפצורופען די פארשטעהער פון דער רוסישער לאנד, פון אלע קלאסען, פון אלע שטאנדען. זאל דא זיין אי א קאפיטאליסט, אי אן ארבייטער, אי א גלח, אי א דאקטאר, אי א לערער; זאלען אלע, אן אן אונטערשיעד, אויסקלייבען זייערע פארשטעהער. זאל יעדער זיין גלייך און פריי אין דעם רעכט אויסצוקלייבען — און צוליעב דעם באפעהל, אז די וואהלען אין דער קאנסטיטואנטא (גרינדונגס-פארזאמלונג) זאלען פארקומען אויפ'ן יסוד פון אלגעמיינעם, געהיימען און גלייכען וואהל-רעכט. דאס איז אונזער הויפט-פאדערונג; אין איהר און אויף איהר גרינדעט זיך אלץ, דאס איז די הויפט רפואה, די איינציגע רפואה פאר אונזערע וואונדען, אן וועלכער אונזערע וואונדען וועלען שטענדיג טריפען מיט בלוט און וועלען אונז פיהרען צו א גיכען טויט.

נאר איין מיטעל קאן פארט נישט פארהיילען אלע אונזערע וואונדען; עס זענען נויטווענדיג נאך אנדערע מיטלען, און פעסט און אפען, ווי א פאטער, זאגען מיר דיר, קייסער, וועגען זיי.

עס זענען נויטווענדיג:

1. מיטלען געגען דער אומוויסענהייט און אומרעכט פון רוסישען פאלק.

א) פרייהייט און אומבארירקייט פון פערזאן, פרייהייט פון ווארט, פרעסע, פארזאמלונגען, געוויסען און רעליגיאן.

ב) שול-צוואנג פאר'ן גאנצען פאלק אויפ'ן רעכענונג פון דער מלוכה.

ג) די פאראנטווארטליכקייט פון די מיניסטארען פאר'ן פאלק און די גאראנטיע פון געזעצליכקייט אין דער פארוואלטונג.

ד) אלע, אן אן אויסנאם, זענען גלייך פאר געזעץ.

ה) מען זאל גלייך אומקעהרען אלע, וואס זענען פארמשפט פאר זייערע איבערצייגונגען.

2. מיטלען געגען דעם ארמוט פון פאלק.

א) אפשאפען אלע אומדירעקטע שטייערען און פארבייטען זיי דורך דירעקטע פראגרעסיווע שטייערען לויט די הכנסות.

ב) די אפשאפונג פון די אויסקויף-שטייערען *) וואלוועלער קרעדיט און מדרגות-ווייז איבערגעבען די ערד דעם פאלק.

3. מיטלען געגען דעם דרוק פון קאפיטאל איבער דער ארבייט:

א) באשיצונג פון דער ארבייט דורכ'ן געזעץ.

ב) פרייהייט פון קאנסום - פראדוקטיווע פראפעסיאנעלע פאראיינען.

ג) אן 8 שעה'דיגער ארבייטס-טאג און די נארמירונג פון איבערשטונדען-ארבייט.

ד) פרייהייט פון קאמף פון דער ארבייט מיט דעם קאפיטאל.

ה) דער אנטייל פון די ארבייטער אין אויסארבייטען א געזעץ-פראיעקט וועגען מלוכה-אסעקוראציע פון די ארבייטער.

ו) א מינימאלער ארבייטס-לוין.

דאס זענען, קייסער, אונזערע הויפט-באדערפענישען, מיט וועלכע מיר זענען געקומען צו דיר. באפעהל און שווער צו דערפילען זיי און דו וועסט מאכען רוסלאנד גליקליך און רומריך, און דיין נאמען וועלען מיר איינבאקען אין אונזערע הערצער און אין די הערצער פון אונזערע דורות אויף אייביגע צייטען. וועסטו אבער נישט באפעהלען — וועלען מיר שטארבען דא אויף דיזער פלאץ פאר דיין פאלאץ. מיר האבען נישט וואו צו געהן ווייטער, און נאך וואס צו געהן. מיר האבען נאר צוויי וועגען: אדער צו פרייהייט און גליק, אדער אין קבר. ווייז אונז אן, קייסער, וועלכען דו ווילסט פון דיזע וועגען — מיר וועלען גלייך פאלגען. ווען דאס זאל זאגאר זיין דער וועג צום טויט. זאל אונזער לעבען זיין אן אפפער פאר דער פארפלאגטער רוסלאנד. אונז וועלען נישט פארדריסען דיזע קרבנות. מיר וועלען זיי ברענגען גערן.

* * *

אויף דער דאזיגער רירענדיגער פעטיציע האט דער צאר ניקאלאי געענטפערט מיט א האגעל פון קוילען.

---

*) וועלכע די רוסישע פויערים צאלען נאך ער היום פאר די ערד, וואס זיי האבען באקומען ביי דער באפרייאונג פון פאנשטשינע.

עס איז פולשטענדיג - קרים מילך, און דאס קרים איז גלייך איינגעטיילט אין יעדען טראפען. עס איז ניטא קיין "מאגערע מילך" אדער "סקים מילך" אין א סט. טשארלז "קען". יעדער מאכל מיט וועלכען עס ווערט גענוצט, קומט ארויס רייך, צופרידענשטעלענד, געשמאק.

פרייער רעסיפי בוך

דב בארדען קא., לימיטעד,
דעפט. איי. 140 סט. פאול
סט. וועסט, מאנטרעאל.
פליז שיקט מיר סט. טשארלז
רעסיפי בוך

נאמען ———————
אדרעס ———————

די ארץ ישראל'דיגע ארבייטערשאפט פאר נייע אויפגאבען

(צום קאמפיין פאר'ן ארבייטענדיגען ארץ ישראל.)

פון דר. יצחק שאפירא.

אין די לעצטע פאר חדשים האט זיך דער ציוניסטישער בנין גאנץ היבשליך א שאקעל געטאן. האבען זיך טאקע ניט ווייניג אויסגעגליטשט. מאנגעס איז ניט דער איינציגער, וואס איז נכשל געווארען. וואלטען זיך אויך אנדערע געקענט דערלויבען דעם לוקסוס אפצודרוקען בראשי-רעו און אויף אייגענעם חשבון ארויסשיקען בכל-תפוצות-ישראל, וואלטען מיר די דאזיגע פראדוקציעס אודאי געקענט ציילען אין די טויזענטער.

און עס ווייזט אויס, אז אויך אין די ניט-ציוניסטישע רייען פון דער אגענטור האבען די לעצטע פאסירונגען אין ארץ ישראל געפאדערט ניט ווייניג קרבנות.

וועך איז געבליבען גאנץ? וועך האט זיך ניט דערשראקען און אפילו אויף קיין אויגענבליק ניט פארלוירען דעם קאפ? וועך שטעהט געטריי אויפ'ן וואך-פאסטען פון די פארצווייטע ציוניסטישע פראנטען?

די אידישע ארבייטערשאפט פון ארץ ישראל.

אין די שווערסטע מאמענטען פאר'ן לאנד האט זיך די ארגאניזירטע ארבייטערשאפט ארויסגעוויזען פאר'ן זיכערסטען כח, וועלכער האט גערעטעוועט דעם ישוב פון א פיזישער קאטאסטראפע. און שפעטער, בעת אין דער גאנצער ציוניסטישער וועלט האט מען כמעט ווי פארלוירען דעם קאפ, אין דער סאמע זעלבער צייט האט די ארבייטערשאפט אין ארץ ישראל דורכגעפירט די פאראייניגונג פון די צוויי גרעסטע ארבייטער פארטייען אין לאנד און אזוי ארום אנגעפאנגען א נייע קאפיטעל אין דער געשיכטע פונ'ם ארץ ישראל-אויפבוי.

די פאראייניגונג פון דער "אחדות העבודה" מיט'ן "הפועל הצעיר" פון ארץ ישראל איז אין דער ברייטער אידישער עפענטליכקייט דורך כמעט ווי אומבאמערקט. בלויז געצעהלטע ווייסען דערפאר, וואס דאס מיינט פאר דער פראקטישער ארבייט אין לאנד און פאר דער שטארקונג פונ'ם ציוניזם בכלל.

אין ארץ ישראל באזיצט די ארגאניזירטע ארבייטערשאפט ניט בלויז אן ארגאניזאציע פון פראפעסיאנעלע פאראיינען, נאר א רייך פארצווייגטע ווירטשאפט מיט צעהנדליגער קאלאניעס, קאאפעראטיווע און אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען, פינאנציעלע, מעדיצינישע און קולטורעלע אינסטיטוציעס. פאקטיש שטעלט דאס מיט זיך פאר דעם רוב מנין און רוב בנין פון אונזער נאציאנאל קאנטראלירטער באלעבאטישקייט אין לאנד. אונטער דער אנפירונג פון דער ארבייטער ארגאניזאציע געפינט זיך אויך די איבער צעהנדליגער לענדער פארצווייגטע וועלט-ארגאניזאציע פונ'ם "החלוץ". די ארבייטער ארגאניזאציע טראגט אויך די גאנצע זארג פאר דער ארבייטער-איינוואנדערונג, פאר די רעכט פונ'ם אידישען ארבייטער ביי די עפענטליכע ארבייטען און אין די רעגירונגס אונטערנעמונגען.

אבער נאך וויכטיגער: די ארבייטער ארגאניזאציע איז אין היינטיגען טאג דער וויכטיגסטער פאליטישער און דיפלאמאטישער כח לגבי דער ענגלישער רעגירונג. שוין ניט צו ריידען וועגען איהרע כסדר'דיגע פארבינדונגען מיט דער אינטערנאציאנאלער ארבייטער באוועגונג.

וועך עס זעהט ניט אין די וויכטיגקייט פון דער דאזיגער ארבייט, מאכט פונקט דעם זעלבען טעות ווי די יעניגע, וואס האבען מיט א קורצער צייט צוריק ניט אפגעשאצט די פארבינדונגען מיט דער ענגלישער ארבייטער פארטיי.

ווי מען זעהט, האט די ארבייטערשאפט אין ארץ ישראל א זעהר ברייטען קרייז פון טעטיגקייטען. עס איז איינער פון די באדייטליכסטע פעהלער פון אונזער אידישער פרעסע, וואס זי האט ביז היינט ניט סיסטעמאטיש אינפארמירט די אידישע עפענטליכקייט איבער דעם, וואס די "הסתדרות", די ארץ ישראל'דיגע ארבייטער ארגאניזאציע, שטעלט מיט זיך אין דער אמת'ן פאר. ווייל גאר ניט איז אזוי גרונט-פאלש ווי די אויבערפלעכליכע פארשטעלונג פון דער "הסתדרות" ווי וועגען א געוויינליכער פעדעראציע פון יוניאנס. פאקטיש איז די "הסתדרות" דער צענטראלער נערוועז סיסטעם פונ'ם נייעם, זיך בויענדען ארץ ישראל.

און בלויז אינ'ם ליכט פון אט דער אנגעצייכענטער ראל, וואס די "הסתדרות" שפילט אין דער ציוניסטישער אויפבוי-ארבייט, קאן מען פארשטעהן די וויכטיגע באדייטונג פון דער פאראייניגונג פון די צוויי גרעסטע ארבייטער פארטייען אין ארץ ישראל.

ווייל די דאזיגע פאראייניגונג מיינט ניט בלויז די באזייטיגונג פון א גאנצער שורה דאפעלטע ארגאנען, דאפעלטע הוצאות און דאפעלטען צייט-פארלוסט מחוץ די ראמען פון דער "הסתדרות", נאר זי באדייט אן אומגעהויערע בארייכערונג פון אלע צווייגען פון דער "הסתדרות" ארבייט, און דארין באשטעהט איהר גרויסע וויכטיגקייט סיי פאר ארץ ישראל און — אינ'ם איצטיגען מאמענט — פאר'ן ציוניזם אין אלע לענדער.

מען טאר ניט פארמאכען די אויגען, אז דער ציוניזם מאכט איצט דורך א געפערליכען קריזיס. ניט בלויז פאליטיש, א דאנק די טרויעריגע אויגוסט-פאסירונגען אין ארץ ישראל, נאר אויך אידייאיש און ארגאניזאציאנעל א דאנק דער פארברייטערונג פון דער אגענטור. ווערט, אמת, פינט יעדען טאג קלארער פאר יעדען ציוניסט, אז די רעטונג אוים דער איצטיגער סיטואציע ליגט איינציג און אליין אין א פארטיפטער ציוניסטישער אויפקלערונגס און קולטור ארבייט. אבער פון זאגען ביז טאן איז א ווייטער וועג.

דער בירגערליכער ציוניזם איז ליידער סיי אידייאיש און נאך מעהר אין זיין פאליטישער אריענטאציע אזוי אפהיינגיג און פארלוירען, אז א שנעלע דערהויבונג מיט אייגענע כוחות איז לחלוטין אויסגעשלאסען.

דער איינציגער כח, וועלכער האט סיי מאראליש, סיי אידייאיש און סיי פאליטיש ניט פארלוירען זיין פרישקייט, איז די ארבייטערשאפט פון ארץ ישראל, איז די "הסתדרות" — און אט דער כח וועט איצט מיט נויטווענדיגקייט אויף זיך מוזען נעמען אויך די אויפגאבע, דעם ציוניזם ארויסצופירען פון דער טרויעריגער קאלאמיטעט, אין וועלכער ער געפינט זיך איצט.

אט אזוי איז די לאגע אין ציוניזם, אט דאס איז די ראל פון דער "הסתדרות" און אט אין דעם ליכט מוזען מיר קוקען אויף דעם קאמפיין, וועלכען מיר פירען איצט דורך פאר'ן ארבייטענדען ארץ ישראל.

אינ'ם איצטיגען קאמפיין פאר'ן ארבייטענדען ארץ ישראל שטעהט אויף דער וואגשאל ניט בלויז די דירעקטע אינטערעסען פון דער ארבייטער-ווירטשאפט און פון די ארבייטער אינסטיטוציעס אין ארץ ישראל גופא. אויך די דערמעגליכונג פון דער פאליטישער ארבייט מצד דער "הסתדרות" אויפ'ן געביעט פון דער אינטערנאציאנאלער ארבייטער באוועגונג און, בפרט נאך איצט, אין דער ארבייטער באוועגונג פון ענגלאנד איז דירעקט אפהיינגיג אינ'ם דערפאלג פונ'ם איצטיגען קאמפיין. און דאס זעלבע גילט אויך וועגען דער אויפגאבע, וואס די הסתדרות וועט אויף זיך מוזען נעמען אין צוזאמענהאנג מיט איצטיגער לאגע אינ'ם אלגעמיינעם ציוניזם.

ס'איז געווען א צייט, ווען דער קאמפיין פאר'ן ארבייטענדען ארץ ישראל איז אין מאנכע ערטער אנגעפירט געווארען אונטער דער לאזונג פון ברויט פאר הונגעריגע חלוצים. צום גליק איז די דאזיגע צייט שוין לאנג אוועק. די ווייטערדיגע קאמפיינס האבען זיך באלד פארוואנדעלט אין סימפאטיע-באקענטשען צו די פאליטישע און ווירטשאפטליכע פרינציפען פונ'ם ארבייטענדען ארץ ישראל.

אין היינטיגען קאמפיין אבער איז אויך די דאזיגע פארמולע ניט מעהר גענוג. די פאראנטווארטונג און די אויפגאבען פון דער "הסתדרות האבען זיך אין משך פונ'ם לעצטען יאהר... אומגעהויער פארמערט. זיי נעמען פאקטיש ארום דעם ציוניזם אויף אלע זיינע געביטען.

דער קאמפיין פאר'ן ארבייטענדען ארץ ישראל איז דערפאר ניט בלויז א באקענטעניש צו די פרינציפען פון דער ארבייטער ווירטשאפט, נאר אויך א באקענטעניש פאר'ן ציוניזם בכלל.

די ווילנער טרופע

(פארזעצונג פון פיידוש 4)

אליין שטעהט הינטער די קוליסען און געהט איבער מיט זיינע פינגער אויפ'ן גלאק. פלוצלונג, איז צו איהם איינער פונ'ם טעכנישען פערסאנאל און געמעלדעט לויט'ן געזעץ פון דער יוניע טאר ער ניט קלינגען מיט'ן גלאק ווייל דאס טוט טאן דער ,,עפעקט מאכער''... ס'האט ניט געהאלפען קיין טענות, דער ,,עפעקט מאכער'' האט ארויסגעריסען פון סטאניסלאווסקי'ן דעם גלאק און אליין אנגעהויבען קלינגען. דער אקט איז אראפ א געהרג'עטער...

פאר אזא טרופע ווי די ,,ווילנער'', אדער אנדערע, וואס קומען קוים אליין דורך, איז צו האבען טעכנישע אנגעשטעלטע פון דער יוניאן פשוט אוממעגליך. זיי אליין הונגערען אין בוכשטעבליכען זין און צאהלען קוים דירה-געלט, מוזען האבען אויף זיך א עול פון צו צאהלען ,,יוניאן געהאלט'' צו עטליכע טעכנישע אנגעשטעלטע צו הונדערט מיט צעהן דאלאר יעדען איינעם א וואך.

פאר דער ,,יוניאן'' איז טעאטער א פראפעסיע, און אז מען קאן ניט צאהלען, זאגען זיי, מאכט מען צו דאס קרעמעל.

דאס איינענע וואס מען טענה'ט צו א פאבריקאנטעל פון א היימיש פאבריקעל ביי זיך אין הויז.

דער וואס שטעהט ביי דער טיר און רייסט אפ שטיקלאך פון די בילעטען קריגט 35 דאלאר א וואך פאר צוויי און א האלבע שעה ,,ארבייט''. דער דאזיגער בחור ארבייט בייטאג סיי ווי אין א שאפ, נאר אזוי ווי עס איז פאראן א ,,יוניאן'' פון דעם ,,פאך'', באשיצט איהם די יוניאן, אזוי גוט ווי זי באשיצט דעם וואס ווייזט אן די זיץ-פלעצער צום פובליקום. די יוניאנס זענען געבונדען צווישען זיך. דער וואס רייסט אפ בילעטען קאן ארויסרופען א סטרייק מיט די אקטיארען, ווייל די טעכנישע ארבייטער זענען מיט זיי. די זעצערס אין די אידישע רעדאקציעס האבען ניט געוואלט זעצען די אנאנסען און די דרוקער האבען ניט געוואלט דרוקען די אנאנסען פון דער ,,ווילנער טרופע'', ווייל פשוט עס איז פאר זיי ניט מעגליך צו האלטען אנגעשטעלטע און צאהלען אזעלכע הויכע פרייזען, אז דאס טעאטער איז ליידיג.

אבער סוף כל סוף האט מען זיך אונטערגעגעבען און — די ,,ווילנער טרופע'' האט שוין טעכנישע ארבייטער פון דער יוניאן מיט דעם פולען שכירות און ליידיגע קאסעס.

מיר זענען אלע פאר דער יוניאניזירונג פון די פאכען, אפילו ביי קונסט. די יוניעס אין אמעריקע זענען אבער ,,טראסטען'', קליקעס. עס דערגעהט צו אוממענשליכקייט, אזש ביז שליסען די טויערען פון לאנד אפילו פאר מעקסיקאנער און קאנאדער געבוירענע. די אלע טעאטער יוניאנס זענען נאר צווייגען פון די גרויסע ארבייטער ארגאניזאציע ,,אמעריקאן פעדריישאן אף לייבאר''. אט די וואס האט רעקאמענדירט דער רעגירונג און דעם פארלאמענט מען זאל איינפיהרען אין אמעריקע א סיסטעם פון פאספארטען, אז יעדער זאל מוזען זיך רעגיסטרירען יעדעס יאהר. די ,,פעדעריישאן'' האט מורא פאר די קאנאדער און מעקסיקאנער און אייראפעאישע ארבייטער, טאמער וועלען זיי צונעהמען א חלק פון דעם לינזען טאפ זייערען, וואס נאר זיי איז געלונגען זיך צו צוכאפען צו דעם...

10053 Jasper Ave.
EDMONTON
100 Pinder Block
SASKATOON
401 Lancaster Bldg.
CALGARY
270 Main St.
WINNIPEG, Man.
36 Wellington St. W.
TORONTO, Ont.
227 St. Sacrament St.
MONTREAL, Que.

די עלטסטע שיפס ליניע צו קאנאדע
1930 _ 1840

שרייבט צו די קונארד ליניע אין אייער מוטער שפראך און איהר וועט קריגען פריי אלע נויטיגע אינפארמאציע און הילף.

שיפסקארטען קענען געקויפט ווערען דא אין קאנאדע, אדער אין פאלען וואו די פאסאזשירען וועלען באצאלען זייערע אייגענע הוצאות קענען די דאקומענטען דא צוגעגרייט און געשיקט ווערען קיין אייראפא.

אויב איר ווילט שיקען געלט צו אייערע פאמיליעס אין אייראפא, וועט די קונארד ליניע זיך אונטערנעמען צו מאכען די טראנסאקציע פאר א נידעריגען קאסט.

די קונארד ליניע האט אפיסעס אין אלע אייראפאיאישע לענדער.

די בארימטע שיפען פון דער קונארד ליניע פארען רעגולאר צו און פון קוויבעק אין דעם סעזאן.

STANDARD THEATRE

ב. עסלער, דזשענעראל מענעדזשער. מארים נאוויקאוו, דירעקטאר.
דזשייקאב יאנגמאן, קאמפאניע מענעדזשער.

צוריק אהיים
מיט זייער גאנצע קאמפאני.

פרייטאג אווענט
שבת בייטאג
און אווענט

ם. נאוויקאוו — ר. ראזענפעלד

ווערט אויפגעפירט די ערפאלג פיעסע

„דארף א פרוי דערצעהלען"

מיט דער באטייליגונג פון דער גאנצער קאמפאני. צוזאמען מיט יצחק פישעלעוויטש, אייב צווייג, הענרי בלום, חיימי פיינשטיין און מישא ראמעל. — פרויען: אנא שאפירא, סיליא ליפצין, עני דזשאזעפסאן דאראטי צווייג און סארא קאנער.

— דער —

$10,000.00
געווערקשאפטען קאמפיין

פאר די ארגאניזירטע ארבייטער אין ארץ ישראל אפעלירט צו אלע שיכטען פון שטאדט בייצושטייערען.

האט איר שוין געגעבען אייער ביישטייערונג?

פופציג שטאדטישע ארגאניזאציעס האבען אינדארסירט דעם קאמפיין.

טאראנטאר געווערקשאפטען קאמפיין קאמיטעט

א. רייגוויין, פארזיצער
דר. ב. הורוויטש, וויצע־פארזיצער
מ. גאלדסטיק, וויצע־פארזיצער
ו. אגראנאוו, קאסירער
פ. מהרם, סעקרעטאר

קויהלען פון דער בעסטער קוואליטעט

איז דער סארט וואס מיר פארקויפען. אויב איר האט גענוצט שלעכטע קויהלען, וועלען אייער פוירנייס זיכער אפלעבען פון אונזערע גוטע קויהלען. די קויהלען וואס מיר אפערען היינט ענטהאלט די העכסטע מאס פון היץ־געבענדע אייגענשאפטען. עס ברענט לענגער און האלט אויף א גלייכע היץ.

(35

THE EATON·COAL·CO.
HEAD OFFICE, 352 QUEEN ST. W
PHONE ADELAIDE 2696

„לעזט דעם אידישען זשורנאל"

מצבות

די אידישע אנטאריא מאנומענטאל קאמפ.

יעקב טשאפליק און מר. דאנלאס

לאזט וויסען די אידישע איינוואוינער אז דיזען יאהר וועלען אונזערע ארדערס געמאכט ווערען מיט די לעצטע און נייע מאדערנע מאשינערי, וועלכע וועט אונז געבען א מעגליכקייט מאכען שענער און בילינער ווי איבעראל.

אונזער אדרעס איז:

631 דאנדעס סטריט וועסט
(קארנער דעניסאן) טעלעפאן טריניטי 3921

טעלעפאנירט אונז און מיר וועלען אייך באזוכען
עסטימייטס פריי.

LOEWS

די גאנצע היינטיגע וואך.
וויליאם העינעס
— אין —
„נייווי־בלוס"
5 — וואדעוויל־אקטען — 5

SHEA'S HIPPODROME

בעי סטריט (סיטי האל סקווער)
מאטינע 30 און 50 סענט.
אווענטען 60 און 75 סענט.
די גאנצע היינטיגע וואך.

דער סיאמ'ער צווילינג
אויך דער בארימטער פיליפינא בענד.

אויפ'ן סקרין:
„די בראדוויי הופער"

DUCHESS THEATRE

דאנדעס און מארקהאם סטריט.
טעלעפאן טריניטי 8900.

היינט און מארגען אווענט,
שבת בייטאג און אווענט

„קריסטינא"

א הונדערט פראצענטיגע טאקי
מיט א וואונדערבארען פראגראם.

King Theatre

COLLEGE & MANNING

היינט און מארגען אווענט,
שבת בייטאג און אווענט
וויל. ראדזשערס אין
„זיי האבען געדארפט
זעהן פאריז"

און אינגאנצען ריידענדיגע,
זינגענדע און טאנצענדע בילדער.

סטיצקיס סייל

איך געה ארויס פון די דזשאבינג ביזנעס, און מיר זענען גרייט צו פארקויפען די סחורה צום פובליקום פאר דזשאבינג פרייזען צום ריטייל טרייד.

קומט און איבערצייגט אייך ווי ביליג איהר קענט קויפען סחורה ביי מיר.

דער סטאק באטרעפט ארום 35 טויזענט דאלאר פון סילקס און וואולענס.

קומט און סייפט געלט.

ה. סטיצקי
358 ספעדיינא עוועניו.
טעלעפאן טריניטי 5855.

סער ראבערט בארדען

פרעזידענט פון די
קראון לייף אינשורענס
קאמפאניע

חזן מ. קאפלאן

ספעשעל רעפרעזענטאטיוו

M. KAPLAN & SON
General Insurance
Kaplan Customs Brokers
55-57 YONGE STREET
Elgin 8156-8157

וואוינונג 47 ראוז פארק דר.
טעלעפאן היילאנד 1960.

האט איהר אויגען טראבעל?
האט איהר קאפ שמערצען?
דאן זעהט זיך מיט דעם אידישען
אפטאמעטריסט
און אפטישען

דר. הענרי העריס

279 קאלעדזש סט.
(לעבען ספעדיינע)
אפען ביז 9 אוהר אין אווענט.

Dr. Henry Harris
EYESIGHT SPECIALIST
Phone Trinity 6604
279 College St., near Spadina
Open until 9 p.m.

"PANTAGES"

הערי גרין און אנדערע, אין

„דער קיבעצער"

אויפ'ן סטיידזש:
פאול קאנינגהעם און בענעט פלא — 5 גרויסע וואדעוויל אקטען.

דער בעסטער פלאץ צו שיקען אייערע קרובים
געלט אין אלע וועלט טיילען, איז

חפץ'ס שיפס קאנטאר

חפצ'ס שיפס קאנטאר איבערוויזט געלדער איבעראל זעהר שנעל. אמעריקאנער דאלארען אויסגעצאהלט פינקטליך אין יעדער שטעדטעלע און אן אונטערשריפט ווערט געקראגען פאר יעדער סענט. אונזערע פרייזען זענען מעסיג. געלדער אפגעשיקט צוויי מאל טעגליך.

טעלעפאנירט אייערע ארדערס, אויב איהר קענט ניט קומען אליין

חפץ'ס שיפס קאנטאר
DOMINION TICKET OFFICE
143 QUEEN STREET W.
(לעבען יארק סטריט).

Phone Adelaide 5971

חפץ'ס נאמען איז געבויט אויף 3 פעסטע זיילען (1) 12 יאהר פון עהרליכע האנדלונג (2) אויסערגעוועהנליכע געשעפטס געניטקייט (3) פינאנציעלע שטארקייט און אבסאלוטע זיכערהייט.

טשעסטערפיעלד סעטס

געמאכט צו ארדער און רעמאדעלט. לויט אייער אייגענעם פארלאנג און געשמאק.

מיר גאראנטירען אונזער ארבייט און נוצען די בעסטע מאטעריאלען. פולשטענדיגע צופרידענהייט גאראנטירט. אלע לייטעסט סטיילס און דעזיינס.

מיר גיבען אויך אויף לייכטע אויסצאהלונגען.

הענדעלמאן אפהאלסטערינג קא.
טריניטי 4176

באקאנטמאכונג פון דער

פעדעראל טאבעקא קא. לימיטעד

אויב איר ווילט רויכערען א גוטען טערקישען טאבאק, אז אייער הויז זאל זיין פול מיט א גוטען ארמאט, דאן פאדערט ביי אייער סטארקיפער נאר א פעקעל פעדעראל, ניט קיין נאכגעמאכטע.

פעדעראל

איז געבלענדעט פון ריינעם טערקישען טאבאק.
פעדעראל ווערט פארקויפט אין יעדער סטאר פאר 15 סענט א פעקעל.

פעדעראל טאבעקא קאמפאני לימיטעד, מאנטרעאל
2017 סט. לארענס מעין סט.

קויפט אייערע קוילען פאר'ן ווינטער ביי דער גוט־באקאנטער קוילען־פירמע

יאנאווער קאהל קאמפאניע

מיר פארקויפען ריטייל און האלסייל אלע סארטען קוילען, ווי אויך ווארטע קוילען פאר בלאוערס. וועלש קוילען פאר פוירנייס און בלאוערס.

איר קענט ביי אונז קויפען די בעסטע ריידיאס אויף לייכטע טערמס.

268½ קווינסטר. וו.
אפיס טעלעפאן עדעלייד 3766.
רעז. טעל.: טריניטי 8781.

רעוו. ש. ז. גרינהארטען

אנערקענט אין
אלע האספיטעלער
אלס מוהל
פון ערשטען גראד.
אויך אז
אינטעליגענטער
מסדר קדושין

רופט מיר אויף אייערע שמחות. איך וועל אייך דינען צו דער בעסטער צופרידענהייט.

פאר ארימע אומזיסט
מיין אדרעס:
395 מארקהאם סטריט
טעלעפאן טריניטי F 9048

עלעקטרישען

הויז ווייערינג און ריפיירינג, עסטימענטס. קיין דזשאב צו גרויס אדער צו קליין. קיין שאדען צו דעקאראציעס ביים פיקסען.

איך האב אויך א פולען סטאק פון הארדוועיר פיקסטשורס, לעמפס און רופינג סופלאיס.

דזש. דזשייקאבסאן
926 דאנדעס סטריט, וועסט.
טעלעפאן טריניטי 2111.

פארגעסט ניט צו זיין ביים

אסתר המלכה באל

פרייטאג דעם 28־טען פעברואר
אין קאליסעאום
וואו צוויי שעהנע מיידלאך וועלען
אויסגעקליבען ווערען אלס
אסתר המלכה און איהר
פרינצעסין

טאנצען פון 9 ביז 2
בילעט פרייז בלויז 75 סענט

ארגאנשירט פון
אידיש נאצ. ארב. פארבאנד
און פועלי ציון

לאיער דזשיי. ל. קאהן

J. L. COHEN

רום 1004 סענטראל בילדינג
45 ריטשמאנד סט. וועסט
טעלעפאן עלגין 3379.
וואוינונג מידוועי 1948.

אפיס:
347 בעי סטריט
511 נייששאנאל בילדינג

אפיס טעלעפאן:
וויווערלי 2211
הויז טעלעפאן טריניטי 7461.

לאיער ב. וויינבערג ב.א.

בעריסטער, סאליסיטאר, נאטערי פאבליס
געלט צו לייען אויף מארגיידזשעס
מארגיידזשעס געקויפט.

לאיער דזש. ראזענפעלד

באריסטאר, סאליסיטאר
169 יאנג סטריט
אנטאריא בילדינג, רום 301. טעלעפאן וויווערלי 1959.
געלט צו לייען.

ראזענבערג און ראטענבערג

לאיערס
702 פעדעראל בילדינג. 85 ריטשמאנד סטריט וועסט.
טעלעפאנס: עדלייד 1387 — 1386. האדסאן 4491. הילקרעסט 5228.
געלט צו לייען קיינע קאמישאן.

ביזנעס טעלעפאנען:
דאנטאון, עדלייד 2544
אפטאון, טריניטי 1652

בראון און סימס

לאיערס
394 בעי סטריט
514 דאנדעס סט. וועסט, קאר. ספאדיינא עוועניו

אונזער נייער אפטאון אפיס אויף 514 דאנדעס סטריט וועסט, קארנער ספאדיינא עוועניו, איז איצט אפען. דיזער אפיס וועט זיין אפען אין די אווענטען.

געלט געליען אויף מארטגיידזשעס אויף 6 פראצענט.

רעזידענט טעלעפאנען:
א. ת. בראון, הילקרעסט F 6146
ס. א. סימס, עדלייד 7674.

דער נייער אדרעס פון

לאיער סאול אייזען ב. א.

SOL EISEN

904-5 סענטראל בילדינג, אפיס טעלעפאן. עדלייד 3083.
45 ריטשמאנד סט. וועסט
רעזידענס 349 פאלמערסטאן בילווארד. טעל. טריניטי W 1078.

F.M. Catzman B. A. — Office telephone
H. I. Rotenberg — Adelaide 3083

לאיער ניומאן

אפיס: 4 ריטשמאנד סטריט איסט ELGIN 1305
רעזידענס — 874 עווניו ראוד טעל. האדסאן J 9921

לאיערס דזש. דזש. גלעס און אי. פי. דיסלער

— פון —
גלעס, דיקלער און קא.

רום 501 דאמיניאן בילדינג, 465 בעי סט.
אפיס טעלעפאן עלגין 5512.

אלגעמיינע, ציווילע און קרימינעלע לאו־פראקטיס.
געלט געליען און אינוועסטירט אויף מארטגעדזשעס.

לאיער הערי מ. שערמאן

באריסטער, סאליסיטאר, נאטארי פאבליק
901 סענטראל בילינג, 45 ריטשמאנד סט. וועסט
אפיס טעלעפאן וויווערלי 3261. הויז טעלעפאן טריניטי 5393
געלט צו לייען אויף ערשטע און צווייטע מארטגיידזשעס.